

ВІСНИК української громади в Хорватії

VJESNIK ukrajinske zajednice u Hrvatskoj

Загреб, 2015 - номер 40

Zagreb, 2015 - broj 40

УКРАЇНЬКА ГРОМАДА РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ

УКРАЇНЬКА ГРОМАДА
МІСТА ЗАГРЕБА

КЛУБ УКРАЇНЦІВ "КАРПАТИ"
ЛИПОВАНИ

Izdavač: **Ukrajinska zajednica Republike Hrvatske**
Vidauec: **Українська громада Республіки Хорватія**
Remetinečka cesta 79A, 10 000 Zagreb
Tel: **01/370-1939** ; Fax: **01/370-1936**
e-mail: **ukrajinskazajednica.hr@gmail.com**
MB: **2331748** ; OIB: **35971824466**
Žiro račun u Hypo Alpe-Adria banci: **2500009-1102188395**
Uredništvo Vjesnika: **Svetog Roka 53A, 31 000 Osijek**
Tel: **098/ 1933-288** ; e-mail: **vjesnikuz@gmail.com** ; ISSN **1847-327X**
"Vjesnik" je dvomjesečnik, izlazi šest puta godišnje
Naklada: **1200 primjeraka**
Tisak: **Grafika d.o.o., Strossmayerova 295, 31 000 Osijek**

Za издавця: **Микола Застрижний**
Za izdavača: **Nikola Zastrizni**
Головний редактор: **Оксана Мартинюк**
Glavni urednik: **Oksana Martinjuk**
Редакція: **Борис Гралюк, Михайло Семенюк, Оксана Стурко**
Uredništvo: **Boris Graljuk, Mihajlo Semenjuk, Oksana Sturko**
Лектор хорватської мови: **Нівес Романек**
Lektor hrvatskog jezika: **Nives Romanjek**
Коректор: **Єсенка Муськів**
Korektor: **Jesenska Mišktiv**
Дизайн та комп'ютерна верстка: **Назар Стурко**
Dizajn i kompjuterski prijelom: **Nazar Sturko**

ЗМІСТ - SADRŽAJ

НОВИНИ З ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ

NOVOSTI IZ DJELATNOSTI UKRAJINSKE ZAJEDNICE REPUBLIKE HRVATSKE

- 4 Dan Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba
- 4 Veleposlanstvo Ukrajine u RH organiziralo prijem i koncert u povodu 24. obljetnice uzajamnog priznanja Ukrajine i Republike Hrvatske. *Slavko Burda*
- 5 Як Україні перемогти ворога розказали хорвати, які також боролися проти окупантів.
- 5 Бригадир Збройних сил Хорватії Міодраг Демо: Ніхто не вирішить ваші проблеми краще за вас.
- 8 Віддання шани жертвам міста Вуковар. *Тетяна Рамач*
- 8 U Zagrebu predstavljena knjiga Ukrajinska Galicija. *Jesenska Miškov*
- 9 Susret veleposlanika Ukrajine u RH s učenicima OŠ Vugrovec – Kašina. *Dijana Dill*
- 10 Posjet veleposlanika Ukrajine u RH područnoj školi Kaniža. *Manda Has*
- 10 U Zagrebu obilježen Dan dostojanstva i slobode u Ukrajini. *Slavko Burda*
- 10 Patrijarh suvremene ukrajinske književnosti Jurij Vynnyčuk u Zagrebu. *Slavko Burda*
- 11 Ukrajinski književnik Jurij Andruhovych i Alla Tatarenko u Zagrebu. *Slavko Burda*
- 11 Koncert božićnih pjesama nacionalnih manjina u Zagrebačkoj katedrali. *Ivan Semenjuk*
- 12 Radionica o Interkulturnoj školi "Dunav" u Vukovaru. *Tetjana Ramač*
- 12 У Вуковарі відбувся семінар на тему: Інтеркультурна школа "Дунай". *Тетяна Рамач*
- 12 Humanitarni "Božićni sajam" na Zagrebačkom velesajmu. *Slavko Burda*
- 13 Uloga i doprinos Ukrajinske grkokatoličke crkve i mitropolita Andreja Šeptyckog u sprječavanju gladi u Ukrajini te zaustavljanje genocida u ukrajinskim zemljama u 1932./33. *Slavko Burda*
- 16 Središnje obilježavanje 82. obljetnice Holodomora 1932./1933. u Hrvatskoj. *Slavko Burda*
- 17 Злочин проти народу. *Тетяна Рамач*
- 17 У Осієку в Греко-католицькій церкві відзначена 82-а річниця Голодомору в Україні. *Оксана Мартинюк*
- 17 U Kaniži obilježena 82-godišnjica Holodomora u Ukrajini. *Mirjana Has*
- 18 Učenci u Kaniži i Šumeću obilježili 82. obljetnicu Holodomora u Ukrajini. *Maja Krasnopjurka*
- 18 U Lipovljanima organizirano sjećanje na žrtve Holodomora u Ukrajini. *Ivan Semenjuk*
- 19 Molitva u Grkokatoličkoj crkvi sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu za žrtve Holodomora 1932./33. u Ukrajini. *Slavko Burda*
- 19 У Рієці для хорватських учнів проведена презентація про Голодомор в Україні. *Ольга Камінська*
- 19 У Вашингтоні відкрили пам'ятник жертвам Голодомору в Україні.

DJELATNOST NAŠIH DRUŠTAVA - ДІЯЛЬНІСТЬ НАШИХ ТОВАРИСТВ

- 20 Svjatyj večir - Badnjak i Rizdvo - Božić u tradiciji Ukrajinaca. *Tatjana Šagadin*
- 21 У Осієку відбулась маніфестація "На крилах пісень". *Оксана Мартинюк*
- 21 XI. Susreti Ukrajinaca u Šumeću. *Valeria Đakiv*
- 22 "Božićni koncert" u Kaniži. *Mirjana Has*
- 23 U zagrebačkom Etnografskom muzeju prikazani tradicionalni božićni običaji nacionalnih manjina RH. *Ivan Semenjuk*
- 23 Jedinstvo u božićnim pjesmama. *Ivan Semenjuk*
- 24 Brojni nastupi UKPD "Ukrajina" – Slavonski Brod u zimskim mjesecima. *Jasna Bek*
- 25 У Осієку перед Різдом проведені гуртки креативного рукоділля. *Оксана Мартинюк*
- 25 Свято святого Миколая в Осієку. *Оксана Мартинюк*
- 25 Djecu u Kaniži posjetio sveti Nikola. *Mirjana Has*
- 26 Миколай, ти до нас завітай! *Тетяна Рамач*
- 26 Učenci u Kaniži i Šumeću na nastavi ukrajinskog jezika veselo proslavili blagdan Svetog Nikole. *Manda Has*
- 27 Sveti Nikola posjetio djecu u Lipovljanima. *Ivan Semenjuk*
- 27 Святий Миколай на парафії Пресвятої Богородиці у Петрівцях. *Тетяна Рамач*

POVIJESNE LIČNOSTI UKRAJINE

- 28 Kateryna Bilokur, narodna umjetnica, predstavница ukrajinske naive. *Sergej Burda*

UZ 100. OBLJETNICU PRVOG SVJETSKOG RATA

- 30 Hrvatske postrojbe u Prvom svjetskom ratu na ukrajinskim zemljama - Zakarpattju, Lemkivščyni, Volynji, Halyčyni i Bukovyni. *Boris Graljuk*
- 31 XIV. Ukrajinska smotra dječjeg stvaralaštva u Slavonskom Brodu pod nazivom "Molitva za Ukrajinu". *Jasna Bek*

Na naslovnoj strani: Predstavljanje ukrajinskih božićnih tradicija u Zagrebu

Na zadnjoj stranici: Članovi Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Ukrajina" iz Slavanskog Broda na "Večeri nacionalnih manjina" u Bjelovaru

Dan Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba

Predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske Aleksandar Tolnauer sudjelovao je na kulturno-umjetničkoj manifestaciji, koja je povodom Dana Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba održana 13. prosinca 2015. godine u Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski.

Tom prigodom, u svom obraćanju, predsjednik Savjeta posebno je nagla-

sio kako u ovom trenutku u određenim krugovima postoje tendencije smanjivanja manjinskih prava, a nasuprot tome, na manjinska pitanja trebamo gledati kao nešto s čim je Hrvatska ušla u EU.

“U takvim okolnostima - vijeća, predstavnici i koordinacije kao sastavni dio lokalne samouprave imaju veliku ulogu u artikuliranju svih pitanja koja se tiču manjina”, rekao je Tolnauer

te posebno istaknuo upravo Zagreb kao primjer visoke uključenosti manjina u aktivnosti grada.

Gradonačelnik Zagreba Milan Bandić posebno je naglasio da je multikulturalizam u glavnom hrvatskom gradu njegov životni projekt na kojemu radi proteklih 16 godina, zbog čega je Zagreb postao moderan, europski grad te bi mogao biti dobar primjer i drugim dijelovima Hrvatske.

Dušan Mišković, predsjednik Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba, podsjetio je da je ta institucija osnovana 2003. godine temeljem Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina s ciljem objedinjavanja aktivnosti koje su usmjerene prema lokalnoj samoupravi, odnosno prema gradskim tijelima i osiguranje izvora financiranja za provođenje manjinskih programa.

Manifestaciji je nazočio veliki broj uglednika i članova diplomatskog zbora.

www.nacionalne-manjine.info
1. prosinca 2015.

Veleposlanstvo Ukrajine u RH organiziralo prijem i koncert u povodu 24. obljetnice uzajamnog priznanja Ukrajine i Republike Hrvatske

● Veleposlanik Ukrajine u RH Oleskandr Levčenko

Na proslavi koja je održana u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog, 3. prosinca 2015. godine bili su nazočni hrvatski izaslanik Europskog parlamenta, pomoćnik predsjednika Odbora EP za međunarodne odnose, predsjednik Izaslanstva EP u Ukrajini Andrej Plenković, pomoćnica ministricе vanjskih i europskih poslova RH Andreja Metelko Zgombić, župan Primorsko-

goranske županije Zlatko Komadina, članovi Koordinacije i Hrvatsko-ukrajinskog društva prijateljstva, brojni predstavnici hrvatske javnosti te ukrajinske nacionalne manjine.

Veleposlanik Ukrajine Oleskandr Levčenko je održao govor u kojem je zahvalio Republici Hrvatskoj na svestranoj pomoći Ukrajini koja se bori protiv ruske agresije. Počasnim zahval-

nicama nagrađeni su bivši predstojnik Ureda za prognanike i izbjeglice RH Lovro Pejković, hrvatski nogometaš i dobrotvor Ilica Pirić i počasni konzul Ukrajine u RH Nikola Turčić.

U maloj koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog održan je koncert vrhunskih ukrajinskih umjetnika. Svi oni žive i rade u Hrvatskoj i uglavnom su iz Rijeke, Zagreba i Splita. Na koncertu su nastupili operna solistica HNK Ivana pl. Zajca iz Rijeke Olga Kaminska, operna solistica Ljubov Judčenko-Košmerl, orkestar “Oberih” UKPD “Dnjipro” iz Rijeke, solisti HNK Ivana pl. Zajca iz Rijeke, Sergej Kiseljov i Dario Berčić te koncertni majstor Zagrebačke filharmonije, laureat međunarodnih natjecanja Orchestre Shourgot uz klavirsku pratnju Domogoja Guščića. Zapažen nastup je bio i mladog studenta Vasylja Rosa koji je nadahnuto na ukrajinskom književnom jeziku recitirao stihove iz poeme “Mojsije”, djela velikog ukrajinskog književnika Ivana Franka.

Slavko Burda

Як Україні перемогти ворога розказали хорвати, які також боролися проти окупантів

Бути сильним, любити Україну та не ховатися від мобілізації. Такі поради дали хорвати, щоб Україні перемогти сильнішого ворога. Про це йдеться у сюжеті ТСН.

Псевдореспубліки можна подолати, кажуть хорвати, які пережили власну ДНР, а тепер радять совою переможну тактику України.

Права вибору 25 жовтня були позбавлені щонайменше півтора мільйона наших біженців і переселених осіб. І якби вони могли голосувати дистанційно: з Києва, Львова, Одеси, Київ би отримав новий важіль впливу. Треба було лише створити єдиний реєстр біженців.

Хорватію відвідав кореспондент ТСН Андрій Цаплієнко, який запевняє у схожості подій сьогоденної України і тодішньої Хорватії.

Йому вдалося розговорити творців спецоперації "Буря".

Історія війни Балканської країни схожа на нашу. Її, молоду державу, також душив в обіймах "старший

брат" Сербія. Тут так само були і сепаратисти, і референдум. Так само, як і в Україні, війна розпочалася в інформаційному полі: у нас "розп'яти хлопчики", у них моторошні історії про наміста з пальців сербських дітей.

"Абсолютно всі хорвати були проголошені фашистами, садистами, і у вашому випадку все так само", – говорить мер м. Ліпик Вінко Касана.

Вони це пережили, тому підтримують Україну. В Загребі на вулиці Українська стоїть погруддя Шевченка, під ним завжди свіжі квіти.

За словами Цаплієнка, з Донбасу вивозять заводи, а з Хорватії колись – коней. Тут унікальні, царські породи. Окупанти хотіли вивезти їх до Сербії та заробити копійку, натомість ледь не знищили породу.

Хорватів також вмовляли домовлятися мирно. Але вони збагнули, їхня доля лише у їхніх руках.

Мате Гранич, міністр закордонних справ Хорватії (1993 – 2000 рр.), який входив до вузького кола, хто планував операцію "Буря":

"Президент спитав мене, якою буде реакція міжнародної спільноти? І я сказав, що не буде жодної серйозної реакції, якщо операція пройде чисто. 4-5 днів, максимум тиждень".

Напередодні "Бурі" хорвати з населенням 4 мільйони зібрала армію у 250 тисяч бійців.

"США знали про наші плани з червня 1995-го. А європейських друзів ми повідомили лише за добу до початку операції", – говорить Мате Гранич.

Столицю сепаратистів взяли за 72 години. Але тільки вузьке коло осіб знали про деталі цього наступу. Надсекретність – запорука успіху.

"Головні фактори успіху "Бурі" – маневреність хорватського війська, "зелене світло" від американців і бажання всіх вояків поширити суверенітет на всю територію країни", – говорить колишній командир бригади "Громові" Міодраг Демо.

Хорвати запевняють, від мобілізації ніхто не ховався.

ТСН, Історичні паралелі

Бригадир Збройних сил Хорватії Міодраг Демо: Ніхто не вирішить ваші проблеми краще за вас

● Міодраг Демо, бригадир Збройних сил Хорватії

Що допомогло хорватам вибороти свою незалежність і покінчити з сепаратизмом та які їхні уроки варто вивчити українцям – розповів ТСН один з творців незалежності Хорватії, командир 2-ї бригади Збройних сил Хорватії. Під час війни за незалежність Хорватії, у 90-ті, Міодраг Демо командував бригадою. Отже, в двадцять п'ять – бригадир. По-нашому

це трохи більше, ніж полковник, але менше, ніж генерал. Зараз Демо займає чотирнадцяту позицію у списку сотні найвпливовіших хорватів, поступаючись місцем своєму найближчому другові Анте Готовіні. Генерал-полковник Готовіна, герой війни за незалежність Хорватії та колишній в'язень Гааги, категорично відмовлявся від спілкування із журналістами. Тож я сподівався на те, що Демо набере свого друга і домовиться про зустріч для нас. Але побачивши Міодрага на власні очі, я був вражений. Він зустрів нас на порозі кабінету, сидячи в інвалідному візку. Правої ноги немає. Широкі плечі. Тонкі риси обличчя. "Ходімо за мною", – запросив він, і доволі спиртно попрямував на своєму візку, сильними рухами штовхаючи вперед колеса з велосипедними спицями. – Принеси, будь ласка, дві кави! – впевнено попросив він чорняву секретарку, і я вирішив, що від цієї людини в інвалідному кріслі можна отримати дещо більше, ніж просто дзвінок другові. Наприклад, зарядитися отією неприхованою впевненістю в своїх

власних силах. І дізнатися дещо таке про війну за незалежність Хорватії, чого ми раніше не знали. І що, можливо, допоможе й нам закінчити війну та вибороти свободу. Нарешті вибороти. Отже, я почав розпитувати бригадира.

– Розкажіть, будь ласка, як ви так швидко – за кілька років – зробили кар'єру від простого солдата-добровольця до командувача бригади, здається, наймолодшого за віком в хорватській армії?

– До війни я працював в Італії, мав непогану роботу в компанії "Olivetti", був електротехніком на фабриці. У 1990-му приїхав додому у відпустку. І в той момент я відчув... Ви ж знаєте, тоді хорватам кортіло відділитися від комуністичного режиму в Белграді, і я вирішив залишитися. Мені було двадцять один. І я розумів, що треба готуватися до війни. Я пішов добровольцем у спецпідрозділ нашого Міністерства внутрішніх справ, але з початком бойових дій вирішив перейти до Хорватської армії. Я брав участь у створенні нашої армії, а саме 2-ї гвардійської бригади "Gro-

● Заслужений журналіст України Андрій Цаплієнко в Хорватії

мові". Перша та друга бригади були сформовані в 1991 році, 15 травня. А загалом, підготувавши чотири бригади, ми створили наше власне військо за шість місяців. Ось так це і відбувалось: ми формували армію, тренували її та воювали, - при чому все це робилось одночасно. В той самий момент 35% території Хорватії були під окупацією. Тисячі біженців. Страшні злочини коїлися проти громадян Хорватської Республіки. Але в нас вже були сили, щоби завдати ударів у відповідь. Щоправда, тут багато було людей з різними інтересами. Німеччина, Росія, Америка... (Тут бригадир замовк. Мабуть, хотів сказати, що дії новоствореної армії блокувалися зовнішніми силами. Але сказав про це мовою дипломата, а не військового). Так що звільнення нашої країни забрало набагато більше часу, ніж ми очікували. Водночас президент Франьо Туджман сподівався, що так звана "Сербська Країна" [сепаратистське утворення на території Хорватії, яке існувало до серпня 1995 року - ред.] інтегрується в Хорватію мирним шляхом. Та сепаратисти відмовились від мирних пропозицій. Отже, сталося те,

що сталося. - Сьогодні Україна повторює ваш шлях: б'ється за те, що ви вже здобули. - Не зрозумійте мене неправильно, але, як на мене, в Україні спочатку все пішло шкереберть. З Майдану все у вас почалось, так? Українські силові структури були під впливом російської армії. Та, наскільки я знаю, і структури всередині вашого цивільного уряду також були під російськими. І це тривало довгий період, який передував цим кривавим сутичкам в Україні. Проте демократія прийшла до України. Ви, українці, друзі нам, хорватам. Я скажу вам, що дехто з моїх особистих друзів зараз воює в Україні та за Україну. Не буду казати про деталі і не питаєте мене імена, але вони зараз там, у вас. Ніхто не вирішить ваші проблеми краще за вас. Ані Меркель, ані Обама чи Путін. Українці дуже схожі на хорватів. Нас ситуація змусила зорганізуватися самотужки. Ніхто не вирішить ваші проблеми краще за вас. Ані Меркель, ані Обама чи Путін. У своєму домі ви впораєтесь краще за чужинців. Це те, що ми тут зрозуміли, і те, що робив наш перший президент Франьо Туджман. Тому що, на жаль, сучасний світ визнає тільки тих, хто

є сильним. Це проблема. Росія, я думаю, не бере до уваги, що Україна прагне незалежності. Вона занадто довго утримувала контроль над Україною. І росіяни хочуть повністю контролювати узбережжя Чорного моря, саме тому почався Крим... Та, я думаю, прямого конфлікту з Росією можна уникнути. Завжди спрацьовують інтереси наддержав. Здається, у даному випадку це не в їхніх інтересах. Я радий, що ви призупинили конфлікт. Та я вважаю, вам варто подумати про надання автономії [для окупованих територій - ред.] в складі України, з усіма правами та обов'язками, які зазвичай гарантує меншинам Європейський Союз. - А як же операція "Буря" у серпні 1995-го, яка покінчила з вашими сепаратистськими анклавами за чотири дні? До речі, які ключові фактори успіху цієї операції? - Ключові фактори такі: боєздатність хорватських солдатів, бажання відновити суверенітет та "зелене світло" від американців. У плані логістики ми були цілком готові до наступу. Так звана "Сербська Країна" була повністю виснажена. Белград їм брехав. Розбити сепаратистів нам було не так важко. Їм бракувало солдатів та техніки. Вони були ослаблені. Та й Слободан Мілошевич вже теж був не той. Бо на нього тиснули певні зовнішні сили. Республіка Сербська Країна проіснувала до 4 серпня 1995 року та стала лише історією в результаті блискавичної операції "Буря", яку й досі вважають однією з найбільш вдало і досконально розроблених наступальних операцій - Чи була небезпека того, що сербське військо за наказом Мілошевича втрутиться напряму у конфлікт? - Ні, в нас щодо цього були точні розвіддані. На початку війни співвідношення наших сил і сил сепаратистів було три до одного на їхню користь. Але коли ми починали операцію "Буря", співвідношення складало чотири до одного вже на нашу користь.

- Як воювати з сильнішим противником? Чи можна виграти меншими силами, враховуючи оцей ваш досвід? Чи порадите, як українській армії варто тренуватися та діяти? - Сучасна війна потребує партизанської тактики. Адже Росія - добре підготовлена, має багато потужної техніки. Ваш варіант - це партизанська тактика. Мобільні невеличкі групи бійців. Це з мого власного досвіду, але все залежить ще й від умов місцевості. У нас складна місцевість, пагорби, долини, річки. Щодо вас, то у вас є долини та

● Міодраг Демо, бригадир Збройних сил Хорватії

● Фото: Тимофій Кошей. Це Кнін, хорватський Донецьк, столиця місцевих сепаратистів.

ліси, наскільки я знаю. Допоможи, Боже, закінчити всі конфлікти, досить вже воювати! Але, якщо у вас почнеться пряма агресія, партизанка – єдиний спосіб захистити себе. Зрозуміло? - Зрозуміло. Та чи була військова операція проти ваших сепаратистів єдиним можливим рішенням? - Ми два роки з ними вели перемовини. Все марно. Ми пропонували їм інтегруватися в Хорватію. Ми пропонували їм автономію, це взагалі не було під жодним сумнівом. Ми погодилися на всі їхні вимоги. Мова, писемність, все, що має собі мати меншина. Все марно. Вони, зрештою, відмовились від усього. - Але чому? - Тому що вони виконували забаганки Белграда. Це була проблема. І Белград приніс їх в жертву. Кинув напризволяще в Хорватії. Хоча президент Туджман давав їм повну автономію. фото: Тимофій Кошей Вже двадцять років над старою Кнінською фортецею майорить прапор із "шаховницею", хорватським гербом - Чи можуть Сполучені Штати допомогти Україні так, як вони допомогли Хорватії? - Американці ніколи не допомагають, якщо не мають власних інтересів. - А який може бути для них зиск в Україні? - Можливо, просунутися ближче до Росії та впливати на Європу. - Чому ж вони допомагали Хорватії? - Американські морпіхи не воювали разом з моїми солдатами, отже, нічим мені особисто Америка не допомогла. - Але це не означає, що вони взагалі не допомагали? - Я ж вам вже сказав, лад вдома треба наводити самим. Інші допомагають тоді, коли вбачають в цьому власний інтерес. - Треба зізнатися, ми в Україні дещо розчаровані західними партнерами. - Дивіться. В 95-му Мадлен Олбрайт [тоді держсекретар США - ред.] прибула, щоби

зустрітися з президентом Туджманом та розказати, що йому треба робити. На що він відповів: "Мадам, це моя країна та моя домівка, отже, якщо хочете нам допомогти, просто не робіть так, щоб було гірше, ніж воно є". Ваш варіант – це партизанська тактика. Мобільні невеличкі групи бійців. Мені здається, що ваші лідери приятелюють з американцями. А в нас американці хотіли випробовувати нову техніку. Такий собі полігон. Я дуже шкодую, що ми не звільнили Вуковар [одне з найбільших міст Хорватії, його доля схожа з долею українського Дебальцевого - ред.] військовим шляхом. І що ми так і не довели до кінця операцію в Боснії [проти армії боснійських сербів - ред.], де я втратив ногу, потрапивши під вогонь сербських танків. Ми повністю були спроможні досягти військового успіху. І якщо би ми взяли Баню Луку [столиця боснійських сербів - ред.], у нас були б абсолютно інші державні структури на Балканах. Кордони, політика, економіка, все. - Змалюйте стисло портрет свого друга Анте Готовіни. - Три роки ми билися на південному фронті пліч-о-пліч, він був моїм командувачем. Він багато чому навчився у французькому Іноземному легіоні, де служив у юності. Чоловік і солдат. Офіцер і джентльмен, як то кажуть. Блискуча кар'єра. Завжди він поводив себе, як чоловік. Ніколи не говорив забагато, але всі операції планував особисто. Користувався абсолютним авторитетом в армії. - А як заробляється цей авторитет? - По-перше, у нас не було до війни військової структури взагалі. По-друге, командир повинен знати де, що і як з кожним з його солдатів. Анте Готовіна був саме таким і навчив цьому й нас. Коли я командував бригадою, то чинив так само. Ніколи не відсижувався у теплих затишних

● Герой Хорватії - генерал Анте Готовіна

місцях, а був з хлопцями на передовій. Бо хтось мав це робити. - Цікаво, що б зробив Готовіна, якби був генералом в українській армії... - Насправді це важко уявити, позаяк за всім цим стоять потужні сили. Я про Росію. Складно порівняти умови. Можливо, якби так сталося, з'ясувалися б певні деталі та фактори, про які ми не знаємо. Думаю, він би почав з підготовки ваших солдатів та підсилення основи їхньої мотивації - прагнення до свободи. І тоді розміри території, яку вам треба буде звільнювати, не мають значення. Щоправда, й Росія велика країна, з розвиненою логістичною системою. - Готовіна починав воювати рядовим? - Я розумію, про що ви. Дійсно, в нас сталося так, що солдати та офіцери нижчої ланки створили та очолили армію. Звісно, були в нас і командири з колишньої Югославської Народної Армії. Але саме рівень простих рядових воїнів змушує командира самовдосконалюватись, і тоді він приведе солдатів до перемоги. Як створити якісну армію? Виходьте з чоловічої натури. Мужчина, якщо його атакують, завжди захищається. - Українцям цієї поради недостатньо. - Дивіться, ваша проблема набагато, набагато складніша, ніж наша. - А відтак, як же її вирішити? - Я би порадив мирний шлях. Нікому не потрібна ніяка війна! Ані моїм дітям, ані вашим, ані ось його чи її! Війна – найбільше зло у світі! Зло. - Чи вважали ви її злом, коли самі воювали? - Звісно, вважав. Але тоді я мав це робити, мусив воювати, оскільки захищав свою домівку, свій край. Промовивши це, Міодраг підняв слухавку, аби подзвонити Готовіні.

Розмовляв кореспондент ТСН Андрій Цапленко
"ТСН.Тиждень"
26 жовтня 2015

Віддання шани жертвам міста Вуковар

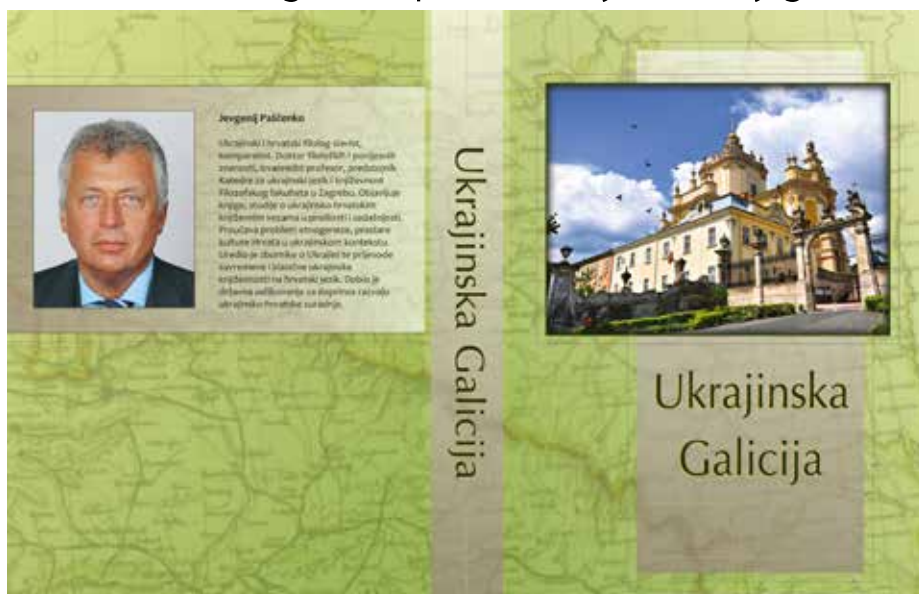
Представники Української громади Республіки Хорватія та Вуковарсько-сріємської області поклали вінок на Меморіальному цвинтарі у Вуковарі, вшановуючи пам'ять жертв та загиблих захисників Вітчизняної війни в Хорватії.

Захищаючи незалежність держави, українці пліч-о-пліч з хорватами встали на боротьбу за свободу Хорватії, тому напередодні Дня пам'яті жертв Вуковара, який відзначається 18 листопада, Представник української національної меншини Вуковарсько-сріємської області, представники Ради української національної меншини міста Вуковар та члени Українського культурно-просвітнього товариства ім. Івана Франка з Вуковара поклали вінок та запалили свічки біля пам'ятника загиблим воїнам.

Полум'я вічного вогню на Меморіальному цвинтарі палає, ніби полум'я спогадів про близьких, друзів, родичів, братів та сестер, нагадуючи, що герої жертвували своїм життям за краще майбутнє наступних поколінь.

Тетяна Рамач

U Zagrebu predstavljena knjiga Ukrajinska Galicija

U Zagrebu je predstavljena knjiga "Ukrajinska Galicija", u petak, 11. prosinca 2015. u Konferencijskoj dvorani Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Knjiga je izašla u nakladi udruge "Hrvatsko-ukrajinska suradnja" iz Zagreba i Katedre za ukrajinski jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu, iz ciklusa Put kroz Ukrajinu, knjižnice Ucrainiana croatica, knjiga 12, 580 str., urednik prof. Jevgenij Paščenko.

Knjiga Ukrajinska Galicija (prijevodi s ukrajinskoga) pripremljena je u dogovoru sa znanstvenim institucijama koje su partneri Filozofskog

fakulteta, odnosno Katedre za ukrajinski jezik i književnost pri Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. To su, prema ugovorima o suradnji – Nacionalno sveučilište Ivan Franko, Institut etnologije Nacionalne akademije znanosti Ukrajine, a također Institut Ivana Franka, Institut ukrajnologije Ivan Kryp"jakevyč Nacionalne akademije znanosti Ukrajine – sve u Ljvivu.

"Ime Galicija u hrvatskome pojmovniku o Ukrajini kao da je poznato, prebiva u sluhu, a u isto je vrijeme obavijeno maglovitom predodžbom o dalekoj, neznanjoj regiji. Iako se taj naziv obvezno javlja u školskoj lek-

tiri povezanoj s Krležinim prikazom ratnih strahota, on kao da nestaje iz memorije, a može asociirati i na neki srodan španjolski smjer. Međutim, osim Krležina uvođenja Galicije u hrvatsku društvenu memoriju, regija ima mnogo dublje korijene u povijesnoj povezanosti Ukrajine i Hrvatske. Sve zajedno upućuje na neophodnu potrebu prikazati pojam, lik, povijesne i suvremene konture ukrajinske Galicije, što je i namjera ove knjige, koja je još jedan korak na Putu kroz Ukrajinu, ostvaren knjižnicom Ucrainiana Croatica. Knjiga je zamišljena kao zbirka znanstvenih tekstova kojima bi se proširilo znanje o regijama, određena problematika kojih zanima i hrvatskog recipijenta. Posve je logično da se, nakon objavljenih knjiga koje su nas na putu od zapada prema istoku uvele u Zakarpatsku Ukrajinu (zbornik radova, Zagreb 2013. op. a. J.M.) i provele kroz Ukrajinske Karpate (zbornik radova, Zagreb, 2014. op. a. J.M.) spustimo na prostor Galicije", piše Jevgenij Paščenko u svome uvodnome tekstu.

Recenzenti knjige su:

- akademik Stepan Pavljuk, ukrajinski etnolog i povjesničar, ravnatelj Instituta etnologije Nacionalne akademije znanosti Ukrajine u Ljvivu;

- dr. sc. Damir Agičić, redoviti profesor Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu;

- dr. sc. Ivana Vidović Bolt, izvanredna profesorica na Katedri za poljski jezik Odsjeka za zapadnoslavenske jezike i književnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Sadržaj knjige je vrlo bogat i zanimljiv, zastupljeno je 20 autora, čiji radovi su svrstani u pet poglavlja nakon uvodnih tekstova J. Paščenka i J. Isajevyča.

Iza poglavlja dan je popis autora, recenzenata i prevoditelja, te prevedenih radova. Na kraju knjige na četrdesetak stranica je poglavlje Ilustracije.

Tekstove su preveli studenti diplomskoga studija ukrajinskog jezika i književnosti prevoditeljsko-

kulturološkoga smjera Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Knjigu su predstavili: dr. sc. Damir Agičić, dr. sc. Ivana Vidović Bolt i dr. sc. Jevgenij Paščenko. U ime nakladnika o knjizi je govorila i prof. dr. sc. Tetyana Fuderer, pročelnica Odsjeka za istočnoslavenske jezike i književnosti i predstojnica Katedre za ukrajinski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Skupu se prigodnim riječima obratio i Njegova Ekselencija Oleksandr Levčenko, veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj.

Na kraju programa prof. J. Paščenko se zahvalio studentima-prevoditeljima,

istaknuvši njihov veliki doprinos i zasluge što je ova knjiga ugledala svjetlo dana, uručivši im njihov autor-ski primjerak knjige. To su studenti prevoditeljsko-kulturološkoga smjera diplomskoga studija (kolegij Teorija i praksa prevođenja): Marin Jurčec, Zrinka Kordić, Petra Kovačec, Josip Kranjčec, Vjera Peršić, Josip Ralašić, Branimir Suk i Zrinka Suk. Zatim studentice nastavničkoga smjera ukrajinistike Mihaela Dokuš i Nika Presl. Sudjelovali su i diplomirani magistri ukrajinistike: Mateja Hrgovan, Slađana Jukić, Nika Šimičić i Jure Vidak. Sažetak je prevela Ana Dugandžić.

Jesenska Miškiv

Susret veleposlanika Ukrajine u RH s učenicima OŠ Vugrovec – Kašina

Nakon gotovo dvije godine, 13. studenog 2015. godine, našu školu ponovno je posjetio veleposlanik Ukrajine u RH, gospodin Oleksandr Levčenko u pratnji gospođe Olge Sabljak. Učenici su tom prigodom ukrasili našu školu u žuto-plave boje i marljivo su uvježbali kratak program za našeg uvaženog gosta. Otpjevali su pjesmu "Oj u haju" za koju je veleposlanik rekao da ga je dirnula jer je dugo nije čuo. Našim starijim polaznicima ukrajinskog jezika u pjesmi su se pridružili i najmlađi Ukrajinci našega kraja. Mlađi polaznici ukrajinskog izveli su kratak skeč o tome kako tata sprema pizzu, a urednica školskog lista i njezina zamjenica prezentirali su veleposlaniku prošlogodišnju temu našeg lista – Ukrajinu, te članke koji su se bavili ukrajinskim temama. Za kraj su naši mali Ukrajinci izrecitali "Nadiju" Lesje Ukrajinke. Oko organizacije susreta pomogle su nam i majke naših učenika Saše i Frana – Viktorija Kolesan-Roginić i gospođa Popović koje su podrijetlom Ukrajinke. Nazočnima su se obratili i veleposlanik i ravnatelj škole. Veleposlanik je od našeg ravnatelja, gospodina Vugera, primio poklone, a on je nama poklonio ukrajinsku zastavu. Na kraju je gospodin Levčenko dao intervju našem novinaru za školski list. Veleposlanik je izrazio zadovoljstvo viđenim i pohvalio naš trud te nas je pozvao da mi njega posjetimo u Veleposlanstvu. Susret je završio prigodnim domjenkom u knjižnici škole. Veselimo se budućem susretu!

Dijana Dill

Posjet veleposlanika Ukrajine u RH područnoj školi Kaniža

Nakon što je prije tri godine veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj Oleksandr Levchenko posjetio učenike koji pohađaju nastavu ukrajinskog jezika u Šumeću, odlučio je posjetiti i učenike

u Kaniži. 24. studenog 2015. godine, Oleksandr Levchenko došao je na nastavu u područnu školu u Kanižu gdje djeca već petu godinu zaredom njeguju ukrajinski jezik i kulturu po Modelu C. Nastavi je nazočila i ravnateljica škole

Marija Rosandić.

Učenici su s veseljem dočekali goste i otpjevali im tri ukrajinske pjesme: "Molitva za Ukrajinu", "Ukrajina to si ti" i "Rascvjetana Ukrajina". Kao iznenađenje, pripremili su im i odglumili uz pratnju lijepe klasične glazbe bajku "Pepeljuga" u što su uložili puno truda zajedno sa svojom učiteljicom Oksanom Martinjuk.

Veleposlanik je učenicima odgovorio na postavljena pitanja i ispričao im o današnjoj situaciji u Ukrajini. Gospodin Levchenko pozvao je učenike, učiteljicu i ravnateljicu u posjet Veleposlanstvu Ukrajine u Zagrebu.

Manda Has

U Zagrebu obilježen Dan dostojanstva i slobode u Ukrajini

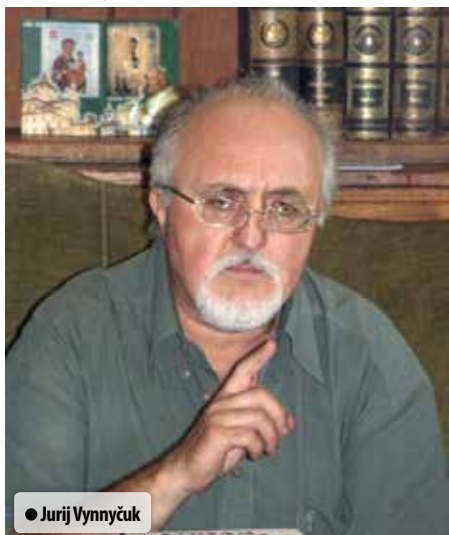
Povodom Dana dostojanstva i slobode u Ukrajini, 20. studenog 2015. godine u Zagrebu je položeno cvijeće kod spo-

menika Tarasu Ševčenku, kao izraz poštovanja i sjećanja na Revoluciju dostojanstva na Majdanu u Kyjivu. Ujedno su nazočni odali počast hero-

jima "Nebeske satnije" i sudionicima antiterorističke operacije na istoku Ukrajine.

Slavko Burda

Patrijarh suvremene ukrajinske književnosti Jurij Vynnyčuk u Zagrebu

● Jurij Vynnyčuk

Poznati ukrajinski književnik i jedan od najčitanijih u Ukrajini Jurij Vynnyčuk, nakon Pule i Zadra posjetio je Zagreb. U Gradskoj knjižnici na Starčevićevom trgu u Zagrebu, pred velikim brojem studenata i profesora Katedre za ukrajinski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i ljubitelja ukrajinske knjige, J. Vynnyčuk je predstavio svoj roman "Tango smrti".

Na promociji je o piscu i njegovoj vodećoj ulozi u suvremenoj ukrajinskoj književnosti govorio savjetnik Veleposlanstva Ukrajine u RH, književnik i diplomat Jurij Lysenko.

Jurij Vynnyčuk je poznati ukrajinski književnik, talentirani filolog, urednik,

prevoditelj i novinar. Rodio se u gradu Stanislavivu (sada Ivano-Frankivsk) u zapadnoj Ukrajini. Filologiju je studirao na Priкарпатском sveučilištu Vasylja Stefanyka. Godine 1974. preselio se u Ljviv. Postao je redatelj u Ljvivskom estradnom kazalištu "Ne žursj" ("Ne tuguj"). Pisao je scenarije i komponirao skladbe za kazališne predstave. U razdoblju od 1991. do 1999. radio je kao urednik u časopisima i novinama. Prema motivima njegovih bajki snimljena su dva animirana filma. Njegova djela su prevedena na više svjetskih jezika. Prijevod romana "Tango smrti" ove godine je objavila zagrebačka izdavačka kuća "Edicije Božičević".

Slavko Burda

Ukrajinski književnik Jurij Andruhovych i Alla Tatarenko u Zagrebu

● Slavko Burda i Jurij Andruhovych

5. studenog 2015. godine u Gradskoj knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića na Cvjetnom trgu, u okviru Ukrajinsko-hrvatskih dijaloga odražana je književna večer. Nakon četiri godine u Zagrebu je

ponovno dočekan jedan od najpoznatijih ukrajinskih književnika današnjice Jurij Andruhovych, koji je bio u društvu Alle Tatarenko, ravnateljice Katedre za slavistiku Sveučilišta u Ljvivu, gdje predaje hrvatsku i srpsku književnost, te postmodernizam u slavenskim književnostima.

Alla Tatarenko je slavistica, prevoditeljica i promotorica hrvatskih autora u Ukrajini, esejistica. Pored toga, zanima ju povijest slavenske književnosti, književna kritika i pitanja ukrajinsko-slavenskih kulturnih veza.

U prepunoj dvorani knjižnice Bogdana Ogrizovića u Zagrebu Jurija Andruhovycha su dočekali kao autora etabliranog u svjetskoj literaturi, dobro poznatog i našim čitateljima, književnika kojega ukrajinska kulturna javnost ocjenjuje kao "najjače pero suvremene ukrajinske literature". Jurij Andruhovych je stekao slavu kao prozni pisac, pjesnik, esejist i prevoditelj. Objavio je nekoliko

zbirki pjesama, a najpoznatiji romani su mu: "Rekreacije", "Moskovijada", "Perverzija", "Dvanaest prstena".

Roman "Dvanaest prstena" preveden je na hrvatski jezik 2003. godine. Pored romana objavljuje i četiri zbirke eseja i jednu putopisno-memorsku knjigu. Knjiga eseja "Moja Europa" je objavljena i u Hrvatskoj. Dobitnik je više međunarodnih priznanja, a djela su mu prevedena i objavljivana u Poljskoj, Njemačkoj, Kanadi, Mađarskoj, Finskoj, Hrvatskoj, Srbiji, SAD-u, Švedskoj, Španjolskoj, Rusiji i Austriji.

U ovoj godini imali smo prigodu u Hrvatskoj pozdraviti i ukrajinskog književnika Oleksandra Irvanica. Jurij Andruhovych, Oleksandr Irvanec i Viktor Neborak su 1985. godine osnovali spisateljsku udrugu Bu-Ba-Bu koja je unijela prevrat u ukrajinskoj književnosti i stvorila zaokret prema novim oblicima komunikacije književnika sa čitateljstvom.

Slavko Burda

Koncert božićnih pjesama nacionalnih manjina u Zagrebačkoj katedrali

Veličanstveni Koncert božićnih pjesama u izvedbi nacionalnih manjina Grada Zagreba i općine Lipovljani, u organizaciji predstavnika poljske nacionalne manjine Grada Zagreba te pokroviteljstva Koordinacije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Grada Zagreba, upriličen je u Zagrebačkoj katedrali, 8. siječnja 2016. godine.

Mnogobrojnim se posjetiteljima u ime domaćina obratio prečasní rektor Katedrale Josip Kuhtić, pozdravio je sve izvođače kao i ljubitelje božićnih pjesama te izrazio zadovoljstvo održavanjem ovoga koncerta kao dokaz jedinstva svih naroda koji slave istoga Boga. U ime organizatora, predstavnica Poljske nacionalne manjine Grada Zagreba, Walentyna Lončarić također se zahvalila svima koji su na bilo koji način sudjelovali u orga-

nizaciji i održavanju koncerta te naglasila kako je ovakav koncert počeo prije šest godina s tri izvođača, a sada imaju slatkih briga jer se pozivu na sudjelovanje odaziva sve više pripadnika nacionalnih manjina.

Svoju zahvalu iskazao je i Dušan Mišković, predsjednik Koordinacije nacionalnih manjina Grada Zagreba, koji je ujedno i pokrovitelj manifestacije.

Koncert je otvorilo Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo "Bosiljak" iz Čučerja izvedbom božićnih pjesama uz pratnju tamburaša, a pod dirigentskom palicom Ambrozija Puškarića. Od tri nacionalne manjine iz Lipovljana, nastupili su KPD Ukrajinaca "Karpati" pod vodstvom voditeljice zbora Marije Poljak. Dirigent Ambrozije Puškarić vo-

dio je vokalnu grupu "Wisla" iz Zagreba, koja je izvela tri pjesme na poljskom jeziku. Češku nacionalnu manjinu predstavile su pjevačice "Češke besede" Lipovljani otpjevavši tri pjesme pod vodstvom voditelja zbora prof. Franje Rodića na češkom jeziku. Mađarsku nacionalnu manjinu predstavio je mješoviti pjevački zbor "Ády Endre" iz Zagreba pod vodstvom Petera Jakobčića. Iz Lipovljana je, predstavljajući Maticu slovačku, nastupio mješoviti pjevački zbor "Lira". Zadnji izvođač božićnih pjesama bio je mješoviti zbor "Slovenski dom" iz Zagreba, pjevajući božićne pjesme na slovenskom jeziku.

Zajedništvo i jednakost izvođača božićnih pjesama na sedam različitih jezika, prezentirano je pod dirigentskom palicom Ambrozija Puškarića i uz pratnju tamburaša KUD-a "Bosiljak" pjevanjem pjesme "Tiha noć", a svako Društvo je otpjevalo po jednu strofu na svome jeziku.

Na kraju su svi izvođači i publika zajedno otpjevali božićnu pjesmu "Narodi nam se".

Predstavnica Poljske nacionalne manjine Grada Zagreba Walentyna Lončarić još jednom je u ime organizatora zahvalila svim izvođačima, koji su zastupajući općinu Lipovljani i Grad Zagreb svojim izvođenjem božićnih pjesama dokazali jedinstvo u štovanju Boga i rođenja Isusa Krista, te izrazila želju da tako bude svake godine.

Ivan Semenjuk

Radionica o Interkulturnoj školi "Dunav" u Vukovaru

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH organiziralo je 15. prosinca 2015. radionicu o Interkulturnoj školi u u hotelu "Lav" u Vukovaru. Radionicu je vodila glasnogovornica Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta, gđa Gordana Zuccon te suradnice Sonja Jedud Tabula i Katarina Željeznjak. Radionici

su prisustvovali predstavnici ukrajinske, rusinke, mađarske, srpske, bošnjačke, njemačke i austrijske nacionalne manjine te profesori/učitelji koji predaju jezike nacionalnih manjina pri školama.

Predstavnice Ministarstva prezentirale su projekt izgradnje škole, nastavni program i sve osnovne detalje od same ideje do početka održavanja nastave u

novoizgrađenoj školi. Naglašeno je kako je škola zamišljena kao zavičajna škola u kojoj bi polaznici uz klasičan nastavni program imali nekoliko predmeta u kojima bi izučavali kulturu, jezik i pismo pripadnika nacionalnih manjina koji su najzastupljeniji u Vukovarsko-srijemskoj županiji. U pripremu projekta uključeni su brojni stručni timovi ali i predstavnici nacionalnih manjina. Iako je osnivač škole Republika Hrvatska, sudionici radionice su negativno ocijenili što škola nema podršku gradske i županijske vlasti. Sjeme je bačeno, a u kakvoj će klimi rasti vrijeme će pokazati - zaključeno je na radionici uz želje da se ideja kvalitetno i blagovremeno predstavi građanima, ponajprije roditeljima i djeci Vukovarsko-srijemske županije jer planirani rok početka nastave je rujan 2016. godine.

Tetjana Ramač

У Вуковарі відбувся семінар на тему: Інтеркультурна школа "Дунай"

У Вуковарі 15 грудня 2015 року працівники Міністерства освіти, науки і спорту Республіки Хорватія провели семінар по питанню організації інтеркультурної школи у Вуковарі. Семінар проводила представник Міністерства Джордана Зукон та співпрацівники Соня Леджуд Табула і Катерина Железняк.

У роботі семінару прийняли участь представники української, русинської, угорської, сербської, боснійської, німецької та австрійської національних меншин, а також вчителі,

які викладають мови національних меншин в школах. Представники Міністерства презентували проект будівництва школи, програмовий матеріал, а також всі основні деталі проекту, починаючи від самої ідеї до початку організації навчального процесу в новозбудованій школі. Зокрема, було наголошено, що школа задумана, як школа для вивчення рідної (материнської) мови, в якій учні разом з класичним навчальним програмовим матеріалом мали б декілька навчальних предметів, на яких би вивчали культуру, мову та правопис

своєї національної меншини. Місто Вуковар – багатонаціональне місто, тому в програму інтеркультурної школи були б включені різні мови та культури. Таким чином, в проекті задіяні численні команди фахівців, а також компетентних представників національних меншин.

Оскільки засновником школи є Республіка Хорватія, учасники семінару критично віднесли до того, що такий важливий і великий проект до цих пір не підтримали керівники міста та області.

Насіння посаджено, а в яких кліматичних умовах воно буде рости, покаже час - зроблений висновок на семінарі. Підкреслено і те, щоб інформація про відкриття інтеркультурної школи у Вуковарі була якісно та завчасно представлена мешканцям міста, в першу чергу, батькам і дітям, які проживають на цій території, адже початок нового навчального року заплановано вже на вересень 2016 року.

Тетяна Рамач

Humanitarni "Božićni sajam" na Zagrebačkom velesajmu

U organizaciji Međunarodnog kluba žena, 6. prosinca 2015. godine na Zagrebačkom velesajmu u paviljonu broj 7. organiziran je već tradicionalni humanitarni Božićni sajam. Sajam je organiziran pod pokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar – Kitarović.

Osim različitih delicija iz kuhinja sa svih kontinenata, predstavljeni su izvorni proizvodi, suveniri i knjige iz 47 zemalja svijeta. Ulaz na Božićni sajam je bio besplatan, a sav prihod od prodaje namijenjen je opremanju dviju ustanova - Centra za odgoj i obrazovanje Zajezda iz Zagorja i Psihijatrijske bolnice Lopača

iz Rijeke. Ukrajinski štand je bio predstavljen tradicionalnim ukrajinskim jelima, suvenirima i proizvodima iz Ukrajine. U okviru sajma prvi put je nastupila ukrajinska ženska vokalna skupina koja je otpjevala božićne i druge ukrajinske narodne i komponirane pjesme.

Slavko Burda

Uloga i doprinos Ukrajinske grkokatoličke crkve i mitropolita Andreja Šeptyckog u sprječavanju gladi u Ukrajini te zaustavljanje genocida u ukrajinskim zemljama u 1932./33.

Uvodne napomene

Glad 1932.-1933. godine u Istočnoj Ukrajini bila je u svojoj prirodi genocid nad ukrajinskim stanovništvom koje se protivilo boljševičkim napadima na sve ukrajinsko.

Ne želeći raditi u kolektivnim gospodarstvima i sabotiranje izvršenja plana poljoprivrednih pričuva 1931./1932. godine postale su uzrok izvanrednih žitno-pričuvnih aktivnosti od strane sovjetske vlasti.

S ciljem uvođenja svoje izravne vlasti u Ukrajini, Staljin uvodi strahovite represije i, konačno, prelazi na organizaciju umjetne gladi u Ukrajini. Krajem 1932. godine Opće-savezna KP (boljševika) preuzima izravnu kontrolu nad žitnim rezervama preko čelnika Savjeta narodnih komesara SSSR-a V. Molotova, određenog za čelnika komisije za izvršenje plana žitnih rezervi u USSR (L. Kaganovič bio je na čelu analognog komisije za tadašnji Sjeverno-kavaski kraj, uključujući Kuban).

18. studenog 1932. godine pod pritiskom V. Molotova, Centralni komitet Komunističke partije (boljševika) Ukrajine stvorio je sustav kažnjavanja u naturi. To je praktički bila naredba kolhoznicima da od uroda vrata državi avanse te naredba za konfiskaciju (umjesto nepostojećeg žita) ostalih namirnica, što se može interpretirati jedino kao politika u potpunosti usmjerena na organizaciji Holodomora.

Odlukom Politburoa CK Opće-savezne KP (boljševika) od 14. prosinca 1932. godine okrivljeni su vlada USSR i rukovodstvo tadašnjega Sjeverno-kavaskog kraja.

Između ostalog, okrivljeni su i za

ukrajinski nacionalizam, a kao osnovni uzrok navodi se nepostojanje želje ili umijeća mjesnih komunista da izvrše plan prikupljanja žitnih rezervi mitskog (nepostojećeg) žita.

Ovaj ukor Opće-savezne KP (boljševika) izrečen je cijeloj partijskoj organizaciji Komunističke partije (boljševika) Ukrajine i USSR.

Masovni teror 1933. godine protiv ukrajinske kulture bez sumnje je znak namjere uništenja ukrajinskoga nacionalnog identiteta kao osnove takve samostalnosti.

Povijest gladi u Ukrajini i na sjevernom Kavkazu prvi puta je dospjela na stranice tiska na engleskom jeziku u ožujku 1933. godine, kada su Gareth Jones, reporter lista "Manchester Guardian", a zatim i novinar istih novina Malcolm Muggeridge, koji su istovremeno putovali po Ukrajini, napisali o onome što su tamo vidjeli. Moskva je tada zatvorila pristup novinarima na taj teritorij. Kao odgovor, dva američka dopisnika, laureat Pulitzerove nagrade Walter Duranty iz New York Timesa i Louis Fisher iz lista Nation – prvi od kojih je djelovao shodno svojim uvjerenjima, a drugi iz čistog oportunitizma – postali su prvi koji su u potpunosti negirali postojanje gladi u Ukrajini.

U prošloj i ovoj godini Ukrajina i ukrajinska dijaspora obilježavaju 150 godina od rođenja i 70 godina od smrti velikog ljevskog mitropolita Andreja Šeptyckog te je iz tog razloga izabrana tema o ulozi i reakciji Ukrajinske grkokatoličke crkve u Galiciji, u to vrijeme pod poljskom vlašću na pojavu velike gladi u Velikoj (Prednjoprovskoj) Ukrajini i drugim ukrajinskim zemljama 1932. i 1933. godine koje su u to vrijeme bile u sustavu USSR (Sovjetske Ukrajine) odnosno SSSR (Sovjetskog Saveza).

Danas je u mnogobrojnim dostupnim arhivama moguće naići na vrijedne materijale i podatke o predmetnoj temi, a postojeći pronađeni materijali poslužili su znanstvenom istraživaču Volodymyru Kitu, čiji je znanstveni rad o ulozi UGKC u pomoći gladnima u Ukrajini bio od najveće koristi za izradu ovoga referata. Njemu su pak, kao vrijedni izvori poslužile informacije iz katoličkih ukrajinskih časopisa i novina "Nova Zorja", "Meta" i drugih, koji su već od veljače 1933. godine stalno pisale o velikoj gladi u Ukrajini. Nadalje, treba spomenuti i objavu dvaju pastoralnih pisama mitropolita Andreja Šeptyckog i Episkopata UGKC u Ljvivu koji su na taj način zainteresirali i druge crkvene visokodostojnike, naročito bečkog kardinala Teodora Innicera te su se, uz njegovu pomoć održale dvije konferencije u Beču i uključivanje Vatikana i samoga Svetoga Oca rimskog papu Pija XI.

Pored znanstvenika Volodimira Kita treba spomenuti i druge povjesničare kao što su Igor Skočiljas te Jaroslav Papuga, koji je i autor knjige "Zapadna Ukrajina i Holodomor 1932./33. te publicistu, vice-rektora Ukrajinskog Katoličkog Sveučilišta u Ljvivu, Miroslava Marinoviča, kao i mnoge druge.

Prvi je, o gladi u Ukrajini, informirao mitropolit Ukrajinske grkokatoličke crkve (UGKC) Andreja Šeptyckoga, predsjednik Inozemnog predstavništva Ukrajinsko radikalno-demokratske stranke u Pragu, profesor Kost Macijevič.

U svom obraćanju i dopisu mitropolitu od 14. prosinca 1932. godine profesor Macijevič između ostalog navodi slijedeće :

Ukrajinu ponovno pritišće glad, ide u neviđenom i nečuvenom dosad opsegu i oštrini.....

Vas, Preuzvišeni Vladiko, svi će poslušati: i visoki dostojanstvenici Crkve, i svjetski mediji, i međunarodne dobrotvorne ustanove, koje mogu na vrijeme uputiti u Ukrajinu neutralne nedržavne anketne komisije, kako bi se osvjedočili na svoje oči što se tamo događa, a pravodobnim poduzetnim aktivnostima može se spasiti život ne jednog tisući ljudi.....

Na dopis Inozemnog predstavništva Ukrajinsko radikalno-demokratske stranke mitropolit Andrej Šeptycky odговорio je pismom, u kojemu je izrazio zabrinutost i podršku u spašavanju gladujućih Ukrajinaca. Mitropolit je savjetovao osnivanje središnjeg predstavništva (tijelo), koje će usmjeravati sve materijale i podatke, potrebne za informiranje o gladi u Ukrajini na međunarodnoj razini. U pismu mitropolit Šeptycky skreće pozornost na sljedeće značajne aktivnosti, kao što su publiciranje članaka, izdavanje knjiga, organiziranje konferencija.

Pribojavajući se svog lošeg zdravstvenog stanja i općenito nepovoljne materijalne situacije u Galiciji, Andrej Šeptycky je odustao od predsjedanja u pripremi osnivanja toga odbora. Međutim, na kraju pisma, mitropolit je napomenuo: *U tijeku pripreme i dogovora oko osnivanja odbora, ako netko drugi otpočne akciju, pomagat ću i ja zasigurno. Daj Bože da od Vas pokrenuta akcija sretno otpočne i uspije* - te je dao svoj blagoslov.

Od tada, pozornost zapadno-ukrajinskih grkokatolika je usmjerena na događaje Holodomora u Velikoj Ukrajini, o čemu svjedoče brojne publikacije na stranicama tiskanih časopisa.

Reakcija Galicije na Holodomor

Galicija (ukr. Галичина), koja je tridesetih godina prošloga stoljeća bila pod vlašću Poljske, informirala je svijet o strašnoj gladi u Velikoj Ukrajini. Orga-

nizirala je pomoć gladnima. Ukrajinci su se odvažno zauzimali za veće radikalne proteste. Znakovit je bio glas Ukrajinske grkokatoličke crkve.

U jesen 1932. godine, ukrajinske novine Galicije "Djelo", "Nova Zorja", "Novo selo", "Za Ukrajinu", "Borba" – objavili su desetke svjedočenja izbjeglica iz Velike Ukrajine o nastalim strahotama.

Novine "Djelo" objavile su pismo radnika iz Juzivke...

Danas je SSSR zemlja strašnog gladovanja. Ulice gradova i svih drugih mjesta prepune su naše braće radnika koji umiru od gladi. Svakim danom sve je više gladnih po gradovima. Zašto je bilo potrebno, u jesen, zimu i proljeće oduzimati posljednji kruh sve do zrna, zašto su hodale željezne metle, zašto su se ostavljali seljaci i cijeli sovhozi i kolhozi bez kruha, a istovremeno su se sva dobra i kruh izvozili u inozemstvo, zašto je zbog toga država Sovjeta ostala gladna, hladna, gola i bosa?!

Prve vijesti o gladi u Galiciji stizale su od Ukrajinaca koji su živjeli uzduž obale rječice Zbruč na poljskoj strani. S druge strane granice čuli su se pucnjevi, pronalazila su se mrtva tijela u pšeničnim poljima, sakrivala su se izbjeglice po kućama. Povjesničar Ihor Skočilas čuo je od svoje bake koja je živjela u selu pored Skale Podiljske o tome kako je ona pružala pomoć gladnima - tako što je noću u rijeku spuštala nekoliko komada pečenog kruha i palicama kruh odgurivala i usmjeravala da teče rijekom onima koji gladuju.

U samom početku vijest o Holodomoru u Velikoj Ukrajini se slabo širila u Galiciji, a bila je i nedovoljno uvjerljiva te se primala s rezervom jer su istovremeno stizale i proturječne informacije.

Prve vijesti su dolazile od izbjeglica, ali je postojao i politički kanal pristizanja vijesti koji je djelovao kroz ukrajinske političke stranke - Ukrajinska nacionalna demokratska zajednica /UNDO/, Vodeća ukrajinska stranka, a sudjelovale su i crkvene strukture koje su predvodile aktivnosti na organiziranju Odbora te su aktivno realizirale razne druge pokrenute inicijative.

U prvim saznanjima o gladi u Ukrajini, žiteljima Galicije je teško bilo razumjeti širinu i opseg tragedije. Dio stanovništva Galicije, posebice predstavnici ukrajinske inteligencije, bili su uvjereni da se u Velikoj Ukrajini izgrađuje "sretna država", međutim, tragične vijesti koje su stizale, svjedočile su suprotno.

Prvi koji je progovorio i pisao o gladi bio je časopis Ukrajinske katoličke narodne stranke - "Nova zorja" u članku "Glad i izgon u Ukrajini" od 2. veljače 1933. godine: *U Ukrajini nema kruha. U Har-kovu, Kijyvu, Odesi i drugim mjestima svakodnevno se događaju nepredviđene očajne situacije. Gladni, pored jake straže državne vojske napadaju skladišta i vlakove sa hranom. Dovedeni do očaja, gladni se bacaju na trgovine i pogibaju od metaka*

čekista.....

Od veljače 1933. godine stranice "Nove zorje" bile su prepune članaka o gladi u Velikoj Ukrajini.

Od srpnja 1933. godine takve su se publikacije objavljivale i u časopisima Ukrajinskog katoličkog saveza "Meta" i "Krist - naša snaga". Skoro svaki broj novina imao je informaciju o događajima povezanim s gladu i represijama u Ukrajini.

21. srpnja 1933. godine mitropolitu Andreju Šeptyckom obratili su se predstavnici Vijeća ukrajinskih emigrantskih organizacija iz Pariza. Izaslanik, generalni tajnik Vijeća gosp. Grossenko molio je da se mitropolit osobno obrati Svetome Ocu za pomoć: *Mi smo sigurni da će glas Vaše Ekselencije čuti u Rimu i da će blagoslov Svetoga Oca podići dobrohotnost cijeloga kršćanstva na takvo djelo koje će pomoći masama gladnog, bolesnog i dovedenog do očaja ukrajinskog stanovništva u SSSR-u...*

Prvo pastoralno pismo

24. srpnja 1933. godine UGKC u osobi mitropolite Andreja Šeptyckoga, episkopa Grigorija Homyšina, Josefata Kocilovskoga, Nikite Budke, te episkopa - pomoćnika Grigorija Lakote, Ivana Bučka, Ivana Latiševskoga objavili su proglas vjernicima Galicijske crkvene provincije u svezi događaja u Velikoj Ukrajini do svih ljudi dobre volje - "Ukrajina u predsmrtnim grčevima":

Ukrajina je u predsmrtnim grčevima. Stanovništvo umire od gladi, na nepravdi, obmani, bezbožništvu s nepoštivanjem prava ljudožderski sustav državnog kapitalizma je do jučer bogat kraj doveo do potpunog uništenja... Sve kršćane svijeta, sve vjernike, a posebno radnike i seljake, prije svega naše zemljake molimo pristupite ovom protestu i bolu te ga proširite do najudaljenijih država svijeta.

Nedugo nakon objavljenog proglasa preveden je na talijanski jezik i u ime mitropolita Andreja Šeptyckoga poslali su ga Svetom Ocu i Svećeničkoj kongregaciji Istočnih crkava u Rim i apostolskom nunciju u Varšavu.

Proglas UGKC *Ukrajina u predsmrtnim grčevima* imala je ogroman utjecaj na društvenu svijest zapadno-ukrajinskoga stanovništva. Slijedećeg dana nakon objave proglasa, 25. srpnja 1933. godine, 35 ukrajinskih građanskih ustanova, između kojih je bila Ukrajinska parlamentarna reprezentacija, društvo "Prosvita", znanstvena društva imena "Taras Ševčenko", Ukrajinski katolički savez, Savez Ukrajinki i drugi, osnovali su u Ljvivu Ukrajinski građanski odbor spašavanja Ukrajine koji je trebao postati koordinatorom pomoći gladujućima.

Ukrajinski građanski odbor spašavanja Ukrajine inicirao je osnivanje oblasnih i gradskih odbora. Posebnu pozornost usmjerili su na propagandnu aktivnost, skupljanje dokumenata i sjećanja svjedoka tragedije za daljnje njezino proširenje kod

međunarodnih humanitarnih organizacija.

Vatikan i rimski papa Pio XI.

Kao što je pojasnio u svom izvješću specijalni papin izaslanik, koji je posjetio Sovjetsku Ukrajinu i vratio se krajem kolovoza 1933. godine u Rim: *Situacija u SSSR-u je jako ozbiljna. S dolaskom najblaže zime od gladi može umrijeti najmanje 12 milijuna ljudi.*

Povodom toga, papa Pio XI. izjavljuje: *Moramo po svaku cijenu iznaći put kako bi se to spriječilo.*

U arhivskim materijalima povijesnog arhiva u Ljvivu postoji dokument koji pokazuje kako je papa Pio XI. emotivno reagirao čuvši o gladi, čak je i plakao, govoreći: *MI moramo nešto uraditi.*

Bila su pisma iz Ukrajine, u kojima se pisalo o tim događajima, i sve se to tiskalo u vatikanskom časopisu Osservatore Romano. Papa se sam zalagao da se to sve objavljuje kako bi svijet saznao istinu.

Drugo pastoralno pismo

17. listopada 1933. godine mitropolit Andrej Šeptyckyj i Episkopat UGKC sastavili su drugo zajedničko pastoralno pismo u svezi pomoći Velikoj Ukrajini.

Cijelo ukrajinsko građanstvo našeg kraja poslušalo je naš proglas i Odbor spašavanja Ukrajine uspostavio je u suglasju s nama da se 29. listopada proglasi - Dan nacionalne žalosti i protesta, obrativši se duhovništvu sa zamolbom održavanja bogoslužjenja i odgovarajućih propovijedi na taj dan...

Prva konferencija u Beču - Kardinal Theodor Innitzer

26. listopada 1933. godine novine "Nova zorja" izvijestile su kako se na inicijativu arhiepiskopa Beča, doktora teologije, kardinala Theodora Innitzera u Beču održala konferencija predstavnika gotovo svih naroda koji su stradali od gladi u SSSR, poradi dogovora i smjernica pomoći gladnima. Na konferenciji su sudjelovali predstavnici Ukrajinaca, Poljaka, Čeha, Srba, Grka, Armenaca i Mađara. Zaključno, na konferenciji je usvojena odluka o osnivanju međunarodne, nadkonfesionalne institucije za pomoć gladnima u Ukrajini. Tu ideju je predložio kardinal Theodor Innitzer još koncem kolovoza 1933. godine.

Berlin - 11. rujna 1933. godine

Dan žalosti za milijune Ukrajinaca umrlih od gladi i misa zadušnica/panahyda, na poziv i obraćanje administratora i apostolskoga vizitatora za ukrajinske emigrante u Njemačkoj oca Petra Verguna održana je 11. rujna 1933. godine u Berlinu.

Kanada - 13. rujna 1933. godine

13. rujna 1933. godine pastoralno poslanje za Ukrajinu u Kanadi objavio je episkop UGKC Kanade Vasilj Ladyka. U poslanju oštro osuđuje sredstva s kojima se služi sovjetska vlast u Ukrajini.

Odbori spašavanja gladujućih

1933. godine u Zapadnoj Ukrajini građanske organizacije i političke stranke

su se ujedinile u Ukrajinski odbor zaštite i spašavanja Ukrajinaca. Ukrajinski odbor sakupljao je novac za stradalnike i slao ga na konkretne adrese ljudi, usto je pomagao pridošlim izbjeglicama u rješavanju njihovog statusa u Poljskoj.

Međutim, samo je nekoliko desetaka obitelji dobilo pomoć Odbora jer su boljševici vraćali pakete s proizvodima i novac ili su ih jednostavno izostavljali iz poštanskih usluga.

Pored toga što je Moskva tajila i prešućivala pojavu gladi, sovjetska vlast je stvorila mrežu trgovina u kojima se po špekulativnim cijenama prodavala roba i proizvodi koji su se mogli zamijeniti za vrijedne predmete.

Za američke zlatne dolare mogla se dobiti razna roba u trgovinama što dokazuje da je Vlada na tragediji težila još zaraditi. U Ljvivskoj presi bile su publikacije o tim špekulacijama provođenim na bijedi i siromaštvu stanovništva. Od Odbora ljudima novac nije stizao, jedino od rođaka, ali su tada te obitelji imale probleme. Blizu 80 Ukrajinaca iz Velike Ukrajine uspjeli su prijeći u Poljsku. Pravila koja su tada postojala, davala su mogućnost da obični ljudi dobiju putovnicu po cijeni 250 dolara a za intelektualce je bilo dvostruko skuplje, ali nisu smjeli biti iz prosvijećenih ukrajinskih intelektualaca i ukrajinskih intelektualnih krugova. U to vrijeme radnik je na dan zarađivao 1 zlot, dolar je vrijedio 5 zlota.

Uz blagoslov UGKC Dan nacionalne žalosti i protesta u povodu genocida nad ukrajinskim narodom trebao se održati 29. listopada 1933. godine u Galiciji. Planirana bogoslužjenja bila su posvećena narodu koji proživljava komunističku diktaturu a mise zadušnice za spomen na umrle zbog političkih represija u sovjetskoj Ukrajini.

Predviđalo se provođenje narodnih okupljanja, zborova poslije završenih bogoslužjenja u svim građanskim ustanovama Galicije. Za vrijeme njihovih održavanja trebale su se donositi rezolucije s protestom protiv boljševičkog terora i prikupljati dobrovoljne priloge. Dan nacionalne žalosti trebao je biti izrazom aktivne podrške gladujućim Ukrajcima i imati masovni karakter i odaziv. Međutim, ubojstvo službenika Sovjetskog konzulata u Ljvovu, 21. listopada od strane ukrajinskog nacionaliste Mykole Lemyka postalo je razlogom zabrane poljske vlade za održavanje masovnih akcija, zborova i mitinga planiranih za 29 listopada 1933. godine.

Ubojstvo službenika Sovjetskog konzulata

U znak protesta protiv gladi, student Ljvivskoga sveučilišta Mykola Lemyk, 21. listopada 1933. godine ubio je u Ljvivu sovjetskoga diplomatu i emisara specijalne službe Olekseja Majlova, izvršavajući nalog Organizacije ukrajinskih nacionalista. Na taj način student Mykola Lemyk uspio je skrenuti pozornost svjetskih vanjskih medija na milijune žrtava Holodomora.

Poslije toga slučaja poljska vlada zabranila je masovna okupljanja i uspostavila je cenzuru u medijima.

Glavna optužba bila je da publikacije o događajima u Velikoj Ukrajini štete odnosima Poljske i SSSR-a, koji su u tom međuratnom razdoblju bili najbolji.

Dan nacionalne žalosti – 29. listopada 1933. godine

U nedjelju, 29. listopada 1933. godine, u Arhikatedralnom saboru sv. Jurja u Ljvivu održana je arhijerejska liturgija na kojoj su bili predstavnici Građanskog odbora spašavanja Ukrajine i građanskih organizacija Galicije. Bogoslužja su održana u svim crkvama Galicijske crkvene provincije i one su postale centrom aktivnosti. U svim crkvama Galicije i Volynji svećenici su govorili istinu i pravdu, molili su se i podržavali Ukrajince za Zbručom, a od svojih vjernika župljana tražili su prikupljanje pomoći.

Ukrajinci u Zagrebu, Bosni i Hrvatskoj

Svim Ukrajcima u Jugoslaviji poslan je poziv da 29. listopada 1933. godine provedu dan u postu i molitvi bez održavanja bilo kakvih zabava te da nastave prikupljati i otpremati pomoć gladnima u Ukrajini. Iz pisama koja su kasnije stizala do nas, saznali smo da se zbog obilježavanja Dana hrama banjalučkog dekanata obilježavanje sa 29. listopada prenosi na 5. studenog 1933. godine. Sve grkokatoličke župe su prikupljale pomoć te se utvrđuju ukupni prikupljeni iznosi. Po završetku akcije prikupljanja, svi dobrovoljni prilozi će biti objavljeni u narednom broju ukrajinskih novina "Ridne slovo".

U Zagrebu je u Crkvi sv. Ćirila i Metoda na dan 29. listopada 1933. godine održana služba Božja na kojoj je pjevao zbor Grkokatoličke seminarije uz sudjelovanje svih zagrebačkih Ukrajinaca.

Informaciju je dostavilo Ukrajinsko društvo "Prosvjete" iz Zagreba, a vijest su objavile ukrajinske novine "Ridne slovo", broj 9. u prosincu 1933. godine.

Prema riječima znanstvenika valjalo bi temeljitije istražiti temu o reakciji ukrajinske dijaspe na glad u Ukrajini, istražiti djelovanja odbora u Njemačkoj, Francuskoj, Britaniji, kako su utjecali na stavove i pozicioniranje svojih država, kako su reagirali žitelji zapadne Europe na informaciju o gladi koju su širili Ukrajinci.

Druga konferencija u Beču – 16.-17. prosinca 1933. godine

Ogromnim iskorakom u koordinaciji aktivnosti za pomoć gladnima u Velikoj Ukrajini od strane Katoličke crkve postala je konferencija predstavnika svih odbora pomoći gladnima u SSSR-u, koju je sazvao Odbor pomoći u SSSR pod rukovodstvom kardinala Innitzera 16.-17. prosinca 1933. godine u Beču. Konferencija je trebala objediniti i urediti sve aktivnosti pomoći koje su provodili članovi Odbora.

Na konferenciji su sudjelovali predstavnici ukrajinskih, ruskih, njemačkih i

židovskih odbora.

Predstavnik Ukrajinske grkokatoličke crkve i metropolite Andreja Septyckog na konferenciji je bio episkop Nikita Budka.

Predstavnici Ukrajinskog građanskog komiteta zaštite Ukrajine bili su delegati M. Rudnecka, Z. Pelenskiy i savjetnici I. Martjuk, R. Marmaš, A. Vitosenekj.

Na sjednicama konferencije sudjelovao je i svećenik Myron Hornykevych, svećenik crkve Svete Barbare u Beču, stalni član Odbora pomoći gladnima u SSSR-u pod rukovodstvom kardinala T. Innitzera.

Černivecki, praški i bruxelleski Odbori zaštite Ukrajine dali su punomoć o zastupanju ljvivskim delegatima.

Varšavski odbor delegirao je u Beč doktora Levka Čykalenka.

Berlinski odbor predstavljala je gđa E. Skoropadskaja.

Londonski odbor je poslao svoga predstavnika u ulozi promatrača.

Na konferenciji su također sudjelovali delegati Europskog crkvenog odbora pomoći (političar iz Ženeve), Svjetskog Saveza međunarodnog humanitarnog rada (prof. Fisher, London), predstavnici njemačkih organizacija pomoći (Viniken - Berlin, Schreder i Schleinig - Berlin, prof. Unrug od "Briders in Not", Berlin), predstavnici Židova (bečki rabin dr. Fejvhvang/fonetSKI/ i prof. dr. Eisler).

Ukrajinsko - francuski odbor pomoći i Emigracijski savjet u Parizu predstavljao je dr. Lotocki

Episkop Nikita Budka u svom izvješću na konferenciji u svezi gladi u Ukrajini je napisao: Katastrofa od gladi je drugačija od dosadašnjih jer je planirana, nije elementarna, od sustava ekonomskog upravljanja. Sovjeti (sovjetska vlast) ne priznaju nacije, svi u Ukrajini stradavaju, ali najviše Ukrajinci.

Ovu misao je dobro razradila i predstavila gđa M. Rudnecka: Ide se izravno o životu cijele nacije. Najgore u ovoj stvari je šutnja Europe. Časopisi ne žele pisati i objavljivati situaciju u Ukrajini, a šutnja je zločin. Treba probuditi uspavanu svijest Europe. Mali uspjeh ili pomak već je jako puno.

Zaštitu za gladujuće Ukrajince bečka Konferencija planirala je ostvariti na osnovu zaključnih rješenja, a glavni usvojeni zaključci su bili:

- otpremanje službenog obraćanja putem dopisa Konferencije u Ligu naroda i vlada država;
- bojkotiranje kupnje pšenice, eksportirane iz SSSR-a;
- utjecaj na Internacionalni Crveni Križ poradi njegove aktivizacije za pomoć gladnima;
- aktiviranje svih dobrotvornih organizacija Sjedinjenih Američkih Država za pomoć preko njihovog predsjednika;
- utjecaj na izjašnjavanje neutralnih ze-

malja u svezi gladi u Ukrajini;

- aktivizacija rada karitativnih društava tipa "Caritas" i drugih nepolitičkih organizacija u pomoći: aktivnog rada i informiranja o gladi u Ukrajini kroz mogućnost objave u većem broju svjetskih časopisa za skretanje pozornosti svjetske zajednice.

Po mišljenju episkopa Nikite Budke, pomoć je mogla biti ostvarena na međunarodnoj razini pod rukovodstvom kardinala Teodora Innicera, izbjegavajući političku angažiranost, dajući osnovno mjesto u ovom poslu župnim/parohijalnim organizacijama pod rukovodstvom Episkopata, i to "S motivom čiste kršćanske ljubavi i ljudskosti srca".

Ukrajinska grkokatolička crkva, bivajući

objedinjujućim elementom svih Ukrajinaca u razdoblju bez državnosti, uzela je na sebe misiju zaštite i očuvanja ukrajinskih nacionalnih, državnih, kulturnih i povijesnih vrijednosti i tradicije. Boreći se za nacionalna prava Ukrajinaca, koji su bili pod vladom Poljske, crkva nije ograničavala svoje djelovanje već se nesebično starala i za ostali dio ukrajinskog stanovništva.

Sagledavajući masovnost genocida, organiziranog vlašću u Prednjiprovskoj – Velikoj Ukrajini, Grkokatolička crkva istupila je kao ustanova koja se, jedna od prvih, podigla u obranu zaštite Ukrajinaca te je organizirala europsku zajednicu u zajedništvu i posredništvu s Apostolskom Stolicom na aktivnostima zaustavljanja genocida u ukrajinskim zemljama od 1932. do 1933. godine.

Reakcija zapadne Ukrajine na Holodomor – to je vrijedno sjećanje koje može objединiti suvremeno ukrajinsko društvo, Ukrajinu Zapadnu, Centralnu i Istočnu, to je povijest koja ima suvremenu analogiju na prostor okupiranih dijelova Donecke i Luganske oblasti. To je dokaz da su se u ponoru pakla našli ljudi koji su svojim ophođenjem utjelovili Božje zakone i moral. To je spomen na poglavara, društvenog djelatnika i graditelja Ukrajine, to je sjećanje na velikog mitropolitu Andreja Šeptyckog i njegovo povijesno pastoralno poslanje.

Priredio: Slavko Burda

Središnje obilježavanje 82. obljetnice Holodomora 1932./1933. u Hrvatskoj

● U Zagrebu obilježena 82. godišnjica Holodomora u Ukrajini

U Zagrebu je 28. studenog 2015. u prostorijama UKPD "Kobzar" održano središnje obilježavanje sjećanja na žrtve Holodomora 1932./1933. godine. Pored Zagreba, istoga dana zapaljene su svijeće i odana je počast žrtvama Holodomora u svim mjestima gdje žive Ukrajinci u Hrvatskoj, od Vukovara, Osijeka, Slavonskog Broda, Šumeća, Kaniže, Lipovljana i Rijeke. Na taj način Ukrajinci Hrvatske su se priključili milijunskoj ukrajinskoj dijaspori u Europi i svijetu te Ukrajincima u Ukrajini obilježavajući ovaj najtragičniji događaj u povijesti Ukrajine kada je od gladi u Ukrajini preminulo između 7 i 10 milijuna nevinih ljudi. Za ovaj nečuveni zločin i genocid nad ukrajinskim narodom kriv je totalitarni represivni komunistički boljševički

režim bivšeg Sovjetskoga Saveza.

U prostorijama UKPD "Kobzar" u Zagrebu postavljena je izložba o Holodomoru. Na izložbi su prvi put izložene fotografije s kratkim biografskim prikazom ljudi koji su u to vrijeme imali hrabrosti pisati i govoriti o ovim strašnim događajima koji su se događali u Sovjetskoj Ukrajini: William Henry Chamberlin, Malcolm Muggeridge, Ulas Samchuk, Gareth Jones, James Mace, Johann Ludwig Movinkel, Oleksandra Radchenko, Marco Zheliznyak, Nestor Bilous, Milena Rudnytska, Raphael Lemkin, Viktor Kravchenko, Andrey Sheptytsky, Robert Conquest, Volodymyr Maniak i Lidia Kovalenko – Maniak. Zahvaljujući njihovom djelovanju, svijet je doznao o komunističkom genocidu nad Ukrajincima. Spomenuta

izložba nam je prethodnog dana elektronskom poštom dostavljena iz Nacionalnog muzeja Ukrajine – Memorijal žrtava Holodomora.

Točno u 15 sati u Hrvatskoj - u Ukrajini 16,00 sati te diljem svijeta, upaljene su svijeće i minutom šutnje odana je počast milijunima žrtava Holodomora.

U Ukrajini su bila tri Holodomora: 1921./1923., 1932./1933. i 1946./1947. (za vrijeme Holodomora 1932./1933. bilo je najviše žrtava). Stručnjaci naglašavaju da je Holodomor 1932./1933. bio smišljen pokušaj da se Ukrajinci kao nacija unište s obzirom da je inteligencija zbog istog režima bila gotovo već posve uništena, a rezultat toga čina nisu bitno ublažili ukrajinske pretenzije državnoj neovisnosti. Poljski odvjetnik židovskog podrijetla Raphael Lemkin, jedan od autora definicije genocida, prozvao je ovaj zločin "klasičnim genocidom".

Nakon paljenja svijeća i minute šutnje održana je molitva koju je predvodio velečasni svećenik o. Ivan Hrynyšyn.

Prigodnim riječima nazočnima su se obratili veleposlanik Ukrajine u RH Oleksandar Levčenko i predsjednik Ukrajinske zajednice RH Nikola Zastrižni.

Na kraju je predsjednik UKPD "Kobzar" - Zagreb Slavko Burda održao predavanje na temu: "Uloga i doprinos Ukrajinske grkokatoličke crkve i mitropolita Andreja Šeptyckog u sprječavanju gladi u Ukrajini te zaustavljanje genocida u ukrajinskim zemljama 1932./33. godine".

Misa s panahydom za spomen na žrtve Holodomora 1932./33. godine održana je u Konkatedralnoj crkvi sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu, 6. prosinca 2015. godine. Misu je predvodio o. Ivan Hrynyšyn.

Slavko Burda

● Članovi Predsjedništva Ukrajinske zajednice RH minutom šutnje odali počast žrtvama Holodomora u Ukrajini

Злочин проти народу

У Вуковарі вшанували пам'ять жертв Голодомору

У суботу, 28 листопада 2015 року, українці Вуковара вшанували пам'ять невинних жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні.

Біля пам'ятника величного Хреста на березі Дунаю, встановленого всім загиблим за незалежність Хорватії, зібралися представники Ради української національної меншини міста Вуковар на чолі з головою Марією Семенюк-Сімеунович, представники української національної меншини Вуковарсько-сріємської області та району Богдановці, члени Українського культурно-просвітнього товариства ім. Івана Франка на чолі з головою товариства Ігорем Семенюком та заступницею Олесею Беч. Усі разом запалили свічки, вшановуючи пам'ять загиблих від голодного помору в Україні 1932-33 років. Марія Семенюк-Сімеунович

розповіла присутнім, чому українці всього світу в цей день згадують скорботні події 82-літньої давнини, наголосивши на тому, що в світовій історії за весь час існування людства не було такого злочину, щоб за один мирний рік було знищено більше людей однієї нації, ніж знищено за кілька років війни. Тому обов'язок кожного перед пам'яттю своїх прадідів - не забувати цієї події.

Наступного дня, 29 листопада, в греко-католицькій церкві Христа Царя декан сріємський о. Володимир Магоч відслужив поминальну панахиду за упокій душ мільйонів українців, які стали жертвами комуністичного режиму. Українці Вуковарського краю разом з українцями всього світу в цей день піднесли молитви за упокій душ всіх замучених голодом. Хай їм буде вічна пам'ять!

Тетяна Рамач

У Осієку в греко-католицькій церкві відзначена 82-а річниця Голодомору в Україні

Кожного року в греко-католицькій церкві Христа Царя в Осієку наприкінці листопада вірники вшановують

пам'ять жертв Голодомору та політичних репресій в Україні. Того дня люди думками повертаються до свого минулого, без якого неможливо

будувати майбутнє.

Греко-католицький парох о. Любомир Стурко прочитав проповідь про Голодомор 1932-1933 років в Україні, як безпрецедентний злочин сталінської тоталітарної системи проти українського народу.

Після Служби Божої запалені свічки та відслужена панахида за мільйони українських людей та ненароджених ними.

Представники української діаспори Хорватії намагаються говорити про цей геноцид чітко й гучно, щоб донести до світової спільноти масштаби злочину та запобігти його повторенню.

Оксана Мартинюк

U Kaniži obilježena 82-godišnjica Holodomora u Ukrajini

U Kaniži je 28. studenog 2015. godine u prostorijama UKPD "Taras Ševčenko" održano obilježavanje sjećanja na žrtve Holodomora 1932.-1933. godine u Ukrajini. Članovi UKPD "Taras Ševčenko" iz Kaniže molitvom, minutom šutnje i paljenjem svijeća pridružili su se ljudima u cijelome svijetu koji obilježavaju najtragičniji događaj u povijesti Ukrajine, u želji da se ovakvi zločini više nikada i nigdje ne ponavljaju.

Mirjana Has

Učenici u Kaniži i Šumeću obilježili 82. obljetnicu Holodomora u Ukrajini

● Učenici područne škole u Kaniži

Učenici koji pohađaju nastavu ukrajinskog jezika i kulture u područnim školama u Kaniži i Šumeću, paljenjem svijeća i molitvom za milijune nevinih žrtava obilježili su

tužnu obljetnicu u povijesti ukrajinskog naroda - Holodomor 1932. - 1933. godine u Ukrajini.

Učiteljica ukrajinskog jezika Ok-

sana Martinjuk te učenici starije grupe pročitali su lekciju o umjetno stvorenoj gladi u Ukrajini s ciljem uništavanja nacionalne svijesti, ukrajinske inteligencije i nacije općenito. Pročitana je i brošura koja je tiskana ove godine u Zagrebu posvećena obilježavanju 82. obljetnice Holodomora. Učiteljica je pomoću projektor prezentirala učenicima fotografije koje svjedoče o strašnim zločinima protiv čovječanstva.

Učenici koji nemaju ukrajinsko podrijetlo a nastavu ukrajinskog jezika pohađaju tek prvu godinu, bili su veoma iznenađeni i potreseni ovim strašnim zločinom koji je nadmašio sva ljudska zla, prešućivan i još uvijek malo poznat javnosti i kao takav, za mnoge nepoznat.

Učenici su, uz duboku sućut izrazili svoje zadovoljstvo da je ipak veliki dio svijeta (sveukupno 25 parlamenata i vlada) ovaj zločin po pravu priznao genocidom protiv ukrajinske nacije.

Minutom šutnje i molitvom školarci su odali počast žrtvama komunističkog režima s nadom da će i hrvatska javnost prihvatiti istinu o strašnom zločinu i da će brzo doći do službene osude te priznanja Holodomora u Ukrajini genocidom nad ukrajinskim narodom.

Maja Krasnopjurka

● Učenici područne škole u Šumeću

U Lipovljanima organizirano sjećanje na žrtve Holodomora u Ukrajini

● Veleposlanik Ukrajine u RH, Oleksandr Levčenko

● Župnik grkokatoličke crkve u Lipovljanima Igor Grahovac

● Predsjednik KPD Ukrajinaca "Karpati", Ivan Semenjuk

Svake godine, četvrte subote mjeseca studenog, svi Ukrajinci širom svijeta prisjećaju se stradalih sunarodnjaka za vrijeme Holodomora 1932. - 1933. godine u Ukrajini, tragedije koju je smišljeno provodila tadašnja sovjetska vlast.

Mala zajednica Ukrajinaca u Lipovljanima priključila se ovom tužnom sjećanju.

Tako su 28. studenog 2015. godine pripadnici ukrajinske nacionalne manjine u Lipovljanima u grkokatoličkoj crkvi Bezgrešnog začeca svete Ane or-

ganizirali misu s panahydom za sve stradale u ovom genocidnom činu tadašnje sovjetske vlasti protiv ukrajinskog naroda. Nakon mise u sjedištu Kulturno - prosvjetnog društva Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani organizirano je paljenje svijeća za stradale u Ukrajini 1932. - 1933. godine.

Povijesni osvrt na genocid protiv ukrajinskog naroda dao je predsjednik društva Ivan Semenjuk, te pozvao sve nazočne da minutom šutnje još jednom odaju počast žrtvama Holodomora. Širu, detaljnu informaciju o strašnom Holodomoru u Ukrajini

dao je član društva, ukrajinski pjesnik Pavlo Holovčuk.

Veliko zadovoljstvo i čast, svojim dolaskom na ovo obilježavanje dao je Veleposlanik Ukrajine u Republici Hrvatskoj Nj. E. Oleksandr Levčenko, koji je detaljno govorio o Holodomoru, kao početnom činu uništavanja ukrajinskog naroda od strane sovjetskih, ruskih vlasti a povezao je svoje izlaganje s aktualnim događajima u Ukrajini sve do današnjeg dana, do otimanja dijela Ukrajine i ponižavanja ukrajinskog naroda.

Ivan Semenjuk

Molitva u Grkokatoličkoj crkvi sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu za žrtve Holodomora 1932./33. u Ukrajini

Misa s panahydom za spomen na žrtve Holodomora 1932./33. godine održana je u Konkatedralnoj crkvi sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu, 6. prosinca 2015. godine. Misu je predvodio o. Ivan Hrynyšyn. Važno je napomenuti da je

u istoj crkvi na Gornjem Gradu u Zagrebu još 1933. godine bilo služeno prvo bogoslužje i održana molitvena pjevana liturgija za žrtve i gladne u Velikoj Ukrajini uz pratnju crkvenog zbora sjemeništa. Bio je to odaziv Križevačke biskupije i to u vrijeme

biskupa Dionizija Njaradija na poziv halyčkog i l'vivskog mitropolite Andreja Šeptyckog da se održi molitva i organizira prikupljanje pomoći za gladne u Velikoj Ukrajini.

Slavko Burda

У Рісці для хорватських учнів проведена презентація про Голодомор в Україні

У одній із шкіл міста Рієка на уроці історії була представлена презентація про страшну сторінку історії України – Голодомор 1932-1933 років. Презентацію підготувала і представила своїм одноліткам Катерина Мравац, одна з найактивніших членів Українського культурно-просвітнього товариства "Дніпро" - Рієка. Матеріал для презентації, в рамках допустимого до дитячої психіки і сприймання, допомогли підготувати дорослі члени українського товариства з Рієки.

Учні з великою зацікавленістю

слухали розповідь про жахливі події в Україні. Під час презентації були застосовані мультимедійні засоби навчання, що додатково допомогло представити причини та наслідки Голодомору в Україні.

Класний керівник, вчитель історії та учні школи були задоволені, як Катерина детально та натхненно ознайомила їх з маловідомою для них, але важливою темою. Учні зробили висновок, що про ці події потрібно говорити частіше, щоб не допустити повторення подібних злочинів.

Ольга Камінська

У Вашингтоні відкрили пам'ятник жертвам Голодомору в Україні

У центрі американської столиці відбулася історична церемонія відкриття пам'ятної скульптури "Поле пшениці" на честь мільйонів людей, які загинули від штучного голоду-геноциду українського народу, створеного нищівною політикою сталінського режиму.

Урочистості в Вашингтоні пройшли

за участі тисяч гостей з усього світу.

"Ми пам'ятаємо сьогодні кожну душу, кожну жертву, кожного мученика", - наголосила під час церемонії дружина Президента України Марина Порошенко. Вона нагадала, що сім років тому в Києві було відкрито Національний меморіал жертвам Голодомору. "І я вірю, що ці два меморіали – у Києві

і в Вашингтоні – будуть символами і засторогою злочинам проти людства та людяності в усьому світі", - підкреслила вона.

Від імені американської сторони конгресмен Сандер Левін зауважив, що монумент, відкритий в центрі Вашингтона, свідчить про послідовну підтримку США українського народу, який продовжує боротися за свободу своєї країни. Монумент, автором якого є архітектор Лариса Курилас, має вигляд поля пшениці з написом "HOLODOMOR 1932-1933". Пам'ятник відкрито в одному з найбільш людних місць столиці - Columbus Circle, біля центрального залізничного вокзалу (Union Station). Таким чином, за задумом організаторів, з трагічними сторінками української історії матимуть змогу ознайомитися тисячі людей щодня. Відкриття скульптури стало можливим через рішення Конгресу США в 2006 році, який дозволив уряду України збудувати на федеральній землі Округу Колумбія (м. Вашингтон) пам'ятник жертвам Голодомору 1932-1933 років в Україні.

УКРІНФОРМ

Svjatyj večir – Badnjak i Rizdvo – Božić u tradiciji Ukrajinaca

Svjatyj večir – Badnjak i Rizdvo – Božić u tradiciji Ukrajinaca predstavljani na etnoradionici “Tradicija koja nas spaja”. Rizdvo – Božić je najradosniji kršćanski blagdan kojim slavimo Isusovo rođenje.

Ukrajinska zajednica grada Zagreba predstavljajući običaja Svjatoh večira / Badnjaka i Svjata Rizdva – Božića u tradiciji Ukrajinaca, sudjelovala je 12. prosinca 2015. godine u projektu pod nazivom “Tradicija koja nas spaja”, a koji je održan u Kulturnom centru Dubrava u Zagrebu. Osmislila ga je gospođa dr. sc. Lucija Franić Novak, viša stručna suradnica za programe hrvatske tradicijske kulture Narodnog sveučilišta Dubrava.

Ciklus prikaza predbožićnih i božićnih običaja nastao je kao suradnja Hrvata s nacionalnim manjinama

grada Zagreba. Kroz razne radionice, osim Hrvata i Ukrajinaca, predstavile su se i poljska, češka, slovačka, slovenska, makedonska i bugarska nacionalna manjina. Svatko je predstavio osobitosti obilježavanja božićnih blagdana u svojoj tradiciji.

Prezentaciju Badnjaka i Božića u tradiciji Ukrajinaca, ispred Ukrajinske zajednice Grada Zagreba, pripremila je i vodila gospođa Tatjana Šagadin.

Plakatna izložba dočarala je blagdanske stolove Svjatoh večira, 12 posnih jela i slike “Djидуha”.

Stol ukrašen vezanim ručnikom i ukrajinskim simbolima Svjatoh

večira, “Djидуhom”, derevcem, ikonom i svijećom, te prigodno postavljen jelom od slatke pšenične kaše – kutja, božićnim kruhom – kalač, i namirnicama za pripremu 12 posnih jela (pšenica, heljda, mak, grah, suhi vrganji, povrće za boršč, orasi, lješnjaci, groždice, suho voće, med), kod svih posjetitelja je izazvao veliko zanimanje.

U sklopu radionice izrade “Djидуha” ponuđeno je mnoštvo raznoga žita. Od klasja pšenice, ječma, zobi, lana, prosa i glavica maka, posjetitelji su mogli napraviti svoga “Djидуha”, te njime ukasiti svoje domove u vrijeme

božićnih blagdana.

Tatjana Šagadin i Marija Meleško su vrlo detaljno i slikovito predstavljale običaje i tradicionalan način proslave Badnjaka i Božića kod Ukrajinaca. Pojašnjavale su pripremu 12 posnih jela, njihovu simboliku i značaj, kao i simboliku "Djидуha". Degustacijom

kutje većina posjetitelja prvi puta se upoznala s okusom ovoga tradicionalnog svetog jela Svjatoho večora, te izrekla svoje pohvale.

Članovi orkestra "Kobzar" i pjevačka skupina Ukrajinske zajednice Grada Zagreba otpjevali su nekoliko ukra-

jinskih božićnih pjesama – koljada. Cijeli program je bio, kao i proteklih godina, medijski popraćen. "Tradicija koja nas spaja" postao je tradicionalni projekt koji potiče međusobnu toleranciju, uvažavanje i multikulturalnost svih naroda koji žive u Hrvatskoj.

Tatjana Šagadin

У Осієку відбулася маніфестація "На крилах пісень"

У Осієку 12 грудня 2015 року в організації Українського культурно-просвітнього

товариства ім. Лесі Українки відбулася маніфестація "На крилах пісень". Маніфестація присвячена видатній

українській письменниці Лесі Українці. В урочистій програмі взяли участь такі товариства: УКПТ ім. Лесі Українки з Осієка, КПТ Українців "Карпати" з Липовлян, УКПТ "Андрій Пелих" з Шумеча та учні, які вивчають українську мову в школі "Антун Матія Релькович" Бебриня.

Був прочитаний реферат про життя та творчість Лесі Українки, прозвучала поезія та пісні письменниці. Публіци були представлені й українські колядки, народні та нові пісні, присвячені нинішнім подіям в Україні.

Після святкової програми гості були запрошені до гостинного столу та дружнього спілкування.

Оксана Мартинюк

XI. Susreti Ukrajinaca u Šumeću

dravili predsjednik UKPD "Andrij Pelih" iz Šumeća Darko Karamazan i predsjednik Ukrajinske zajednice RH Nikola Zastrižni. U programu je sudjelovalo pet društava iz Hrvatske i BiH: UKPD "Andrij Pelih" iz Šumeća, KUD "Šokadija" iz Šumeća, UKPD "Ukrajina" iz Slavonskog Broda, KUD "Češka beseda" iz Nove Gradiške, KPD "Taras Ševčenko" iz Prnjavora (BiH) te učenici koji njeguju ukrajinski jezik i kulturu u OŠ "Antun Matija Reljković" Bebrina.

Kroz pjesmu i ples predstavljena je ukrajinska kultura dok su gostujuće udruge predstavile hrvatsku i češku kulturu.

Nakon svečanog programa upriličen je domjenak i zajedničko druženje.

Valeria Đakiv

U Šumeću je 19. prosinca 2015. godine u organizaciji Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva

"Andrij Pelih" održana manifestacija pod nazivom "Susreti Ukrajinaca u Šumeću".

Na početku programa nazočne su poz-

“Božićni koncert” u Kaniži

Članovi UKPD “Taras Ševčenko” iz Kaniže obilježili Božić sukladno ukrajinskim tradicijama

Ukrajinsko kulturno-prosvjetno društvo “Taras Ševčenko” - Kaniža završava naporan i kvalitetan rad u godini 2015. “Božićnim koncertom” dana 27. prosinca 2015. godine.

U programu koncerta sudjelovale su sve tri sekcije udruge: starija plesna sekcija “Melanka”, mlađa plesna sekcija “Divčyna” i pjevačka sekcija “Ne zaboravi”. Na koncertu su sudjelovali i gosti-sumještani: KUD “Posavac” i pjevačka sekcija “Posavke” te učenici koji izučavaju ukrajinski jezik u školi po modelu C. Svi sudionici predstavili su se kvalitetnim nastupom u trajanju od 90 minuta te oduševili mnogobrojnu publiku. Dobro pripremljenim nastupom dokazali su koliko vole i cijene sve što rade tijekom godine.

Koncertu su nazočili predsjednici svih udruga Općine Bebrina, svećenik grkokatoličke župe Kaniža o. Nikola Stupjak, predsjednik Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske Nikola Zastrižni, nastavnici OŠ Antun Matija Reljković iz Kaniže i Bebrine te drugi mnogobrojni gosti.

Na samom početku programa djeca mlađe i starije plesne sekcije izvela su božićni igrokaz “Vertep” koji ih je naučila članica udruge Mirjana Has.

Slijedile su ukrajinske pjesme i plesovi te božićne pjesme i plesovi kaniškog kraja.

Članovi udruge počastili su publiku skromnim domjenkom koji su priredili članovi UKPD “Taras Ševčenko” zajedno s roditeljima djece koja njeguju ukrajinski ples u okrilju udruge.

Tako su članovi UKPD “Taras Ševčenko” iz Kaniže završili još jednu, veoma napornu godinu punu izazova, nastupa i velikog truda u koji su svi zajedno uložili dio sebe da bi udruga nastavila s radom.

Ovim putem se zahvaljujemo svima, kako članovima tako i simpatizerima, te svim prijateljima koji podržavaju rad udruge.

Mirjana Has

U zagrebačkom Etnografskom muzeju prikazani tradicionalni božićni običaji nacionalnih manjina RH

Ukrajinske božićne običaje prikazali članovi KPD Ukrajinaca "Karpati" iz Lipovljana

Na poziv Etnografskog muzeja Zagreb, a u sklopu prikazivanja "Adventskih običaja nacionalnih manjina u Hrvatskoj" koje je trajalo od 28. studenog 2015. do 10. siječnja 2016. godine, sudjelovali su članovi Kulturno-prosvjetnog društva Ukrajinaca "Karpati" iz Lipovljana i u dvosatnom programu prikazali običaje Badnje večeri i božićnih blagdana u tradiciji Ukrajinaca.

Pred dvjestotinjak posjetitelja, Ukrajinci iz Lipovljana svoj svečani program otvorili su pjevanjem poznate ukrajinske božićne pjesme "Dobryj večir tobi". Treba napomenuti da ukrajinske božićne pjesme u Ukrajini zovu – koljade, koljadke. O

božićnim običajima kod Ukrajinaca, kao i međusobnim sličnostima i običajima između Hrvata i Ukrajinaca govorio je veleposlanik Ukrajine u RH, Nj. E. Oleksandr Levčenko.

Program je nastavljen prikazivanjem prigodnog filma o Badnjoj večeri, koji je prije dvije godine snimljen sa članovima KPD Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani u režiji Marija Beganovića za emisiju "Manjinski mozaik" – HRT-a Zagreb. Ovim filmom su se prikazali običaji Ukrajinaca na Badnju večer, i kao takav bio je idealan za prikazivanje u ovoj prigodi.

Prema unaprijed predviđenome sinopsisu, kratak osvrt na prikazani film dao

je predsjednik Društva "Karpati" Ivan Semenjuk, te u svom izlaganju upoznao nazočne o radu ukrajinske udruge u Lipovljanima kao i o povijesti doseljavanja Ukrajinaca u Lipovljane te o održavanju, čuvanju i razvoju ukrajinske kulture, jezika i običaja u toj sredini.

O ukrajinskim pjesmama – koljadama govorila je voditeljica pjevačke skupine društva Marija Poljak. Pjevačka skupina u nastavku je otpjevala još dvije koljade: "Dyvna novyna" i "Na nebi zirka zasjala".

O običajima Ukrajinaca na Badnju večer govorio je i član Društva "Karpati", ukrajinski pjesnik, Pavlo Holovčuk.

Ankica Holovčuk predstavila je 12 posnih jela koja se pripremaju i serviraju na Badnju večer u Ukrajini, nakon čega je uslijedila degustacija pripremljenih jela koja su donijele vrijedne članice Društva "Karpati" iz Lipovljana.

Dok su uzvanici degustirali pripremljene specijalitete ukrajinske kuhinje, pjevačka skupina je otpjevala još tri ukrajinske božićne pjesme - koljade. Dva sata prezentiranja ukrajinskih božićnih običaja uz pjesmu, priču i jelo prošlo je jako brzo te su se razdragani posjetitelji razišli zadovoljni, a članovi Društva "Karpati" su u nastavku dana obišli turističke destinacije "Adventa u Zagrebu" i zadovoljni vratili kućama.

Ivan Semenjuk

Jedinstvo u božićnim pjesmama

Dana 26. prosinca 2015. godine održan je "Božićni koncert" u rimokatoličkoj crkvi sv. Josipa u Lipovljanima, koji je još jednom dokazao jedinstvo i kvalitetan suživot svih naroda u ovome mjestu.

Na poziv organizatora, mješovitog pjevačkog zbora "Lira" iz Lipovljana, a uz potporu crkve i općine Lipovljani, na

koncertu su nastupile pjevačke skupine Češke besede, KPD Ukrajinaca "Karpati", pjevački zbor "Lira" koji uz hrvatske pjeva i pjesme za Maticu slovačku, te tamburaški sastav KUD-a "Lipa". Koncert je održan povodom proslave Božića pod motom "Svi narodi neka te slave", što je i potvrđeno zajedničkim nastupom svih organiziranih kulturnih udruga iz Li-

povljana. Na samom početku, djevojčica Ema Franić je odrecitala prigodni recital "Moja lutka", a potom je uslijedilo pjevanje božićnih pjesama. Izvođači su zauzeli mjesto ispred oltara, te naizmjenice pjevali božićne pjesme, čime je pokazano jedinstvo u nastupu, a na kraju su pojedine pjevačke skupine otpjevale po jednu strofu božićne pjesme "Tiha noć" na svom jeziku. Za kraj, svi zajedno otpjevali su pjesmu "Narodi nam se kralj nebeski".

Pjevačka skupina KPD Ukrajinaca "Karpati" Lipovljani na ovom božićnom koncertu otpjevala je tri božićne pjesme – koljade na ukrajinskom jeziku "Nebo i zemlja", "Dyvna novyna" i "Na nebi zirka", te jednu strofu pjesme "Tiha noć".

Mnogobrojni gledatelji su bili oduševljeni koncertom, a načelnik Općine Lipovljani Mario Ribar također nije skrivao oduševljenje – zahvalio je svim sudionicima na održanom koncertu, čestitao Božić i poželio sreću u 2016. godini.

Ivan Semenjuk

Brojni nastupi UKPD "Ukrajina" – Slavonski Brod u zimskim mjesecima

Shladnijim jesenskim i zimskim danima nisu posustali članovi UKPD "Ukrajina" iz Slavanskog Broda. Redovne probe, ali i pregršt poziva na nastupe pokazatelj su da je ovo Društvo postalo poznato široj javnosti, te da pjesmu i plesove Ukrajinaca rado gledaju ne samo na pozornicama u Brodsko-posavskoj županiji, već i dalje, izvan njezinih granica.

Likovna sekcija UKPD "Ukrajina" postavila je u grkokatoličkoj crkvi Uzvišenja časnog Križa u Slavanskom Brodu izložbu slika, 1. studenog 2015., kao znak dobrodošlice našem novom župniku, svećeniku Aleksandru Hmilju.

Na 4. Smotri folklor nacionalnih manjina Zapadne Slavonije, održanoj u Okučanima 14. studenog 2015., ukrajinsku nacionalnu manjinu predstavila je folklorna sekcija UKPD "Ukrajina" – odrasla skupina, izvođenjem ukrajinskog plesa "Hopak". U programu su sudjelovali predstavnici češke nacionalne manjine, članovi "Češke besede" Sredani, Mađari okupljeni u Zajednicu Mađara iz Daruvara, Romi, članovi KUD-a "Crni biser" iz Siska, Slovaci iz Našica, Talijani iz Lipika, ali i domaćini, članovi okučanske "Prosvjete".

Pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske,

u organizaciji Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske i Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva "Ukrajina" iz Slavanskog Broda, u Slavanskom Brodu je 15. studenog 2015. održana XIV. Ukrajinska smotra dječjeg stvaralaštva. Dječja folklorna skupina društva predstavila se izvođenjem plesova "Repa", "Kolomyjka" i "Ukrajinski vjenčić".

Na Katarinskom sajmu u Slavanskom Brodu, 20. studenog 2015. predstavili su se članovi folklorne sekcije – dječja skupina, izvođenjem ukrajinskih plesova, a 21. studenog 2015. nastupila je odrasla skupina folklorne sekcije izvođenjem plesova "Svira violina" te "Vjenčići", dok je mješoviti zbor Društva izveo tri pjesme.

-28. studenog 2015. godine u Bjelovaru je održana manifestacija 9. Večer nacionalnih manjina, u Školsko-sportskoj dvorani koju su Bjelovarčani i njihovi gosti ispunili do posljednjeg mjesta. Nastupilo je oko 400 izvođača. Ovoj manifestaciji nazočili su i gosti iz veleposlanstava matičnih država gostujućih nacionalnih manjina: Miroslav Kolatek, zamjenik češkog veleposlanika; Viktor Mlakar, ministar savjetnik i konzul Veleposlanstva Republike Slovenije; Iveta Mesiarikova, konzulica Veleposlanstva Republike Slovačke i Aleksandar Tol-

nauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine.

Folklorni ansambl UKPD "Ukrajina" iz Slavanskog Broda, besprijeekorno je, na oduševljenje preko dvije tisuće gledatelja, izveo "Hopak". U predvorju dvorane manjinske zajednice su se na štandovima predstavile autentičnim nošnjama, hranom i običajima. Likovna sekcija Društva izložila je svoje najbolje radove, dok su vrijedne članice Društva počastile mnogobrojne posjetitelje specijalitetima ukrajinske kuhinje.

Preko 2 000 gledatelja i preko 400 sudionika programa govori o snažnoj energiji u zajedništvu različitosti, s ciljem izgradnje tolerantnog društva koje će čuvati nacionalni identitet manjinskih zajednica Republike Hrvatske.

-2. prosinca 2015. u Radničkom domu u Slavanskom Brodu, vrijedne male plesače dječje skupine Društva posjetio je sveti Nikola. Članovi likovne sekcije priredili su izložbu svojih radova, a razigrana i vesela, djeca su sv. Nikoli izveli plesove: "Kolomyjka" i "Veseli ples". Sv. Nikola ih je, zadovoljan njihovim plesom, nagradio bogatim poklonima.

Zavičajno društvo KUD "Rama" iz Pleternice 5. prosinca 2015. godine po deveti je put uspješno organiziralo smotru folklor Običaji starog zavičaja 2015. Na smotri su se predstavili: Zbor umirovljenika Pleternica, Pleterničke mažoretkinje, KUD "Rama" iz Pleternice, KUD "Žeravica" iz Slavanskog Broda, KUD "Kolo" iz Vukovara, KUD "Fra Jozo Križić" iz Roškog polja (BIH), "Češka beseda" iz Kaptola, KUD "Orljava" iz Pleternice, KUD "Joakim Hardi" iz Petrovaca, KUD "Ivo Čakalić" iz Kaptola i UKPD "Ukrajina" iz Slavanskog Broda.

Kao gost iznenađenja nastupio je Alojz Peterle, prvi slovenski premijer i zastupnik u Europskom parlamentu koji je na usnoj harmonici odsvirao polku. Članovi folklorne i dramske sekcije, te orkestar i mješoviti pjevački zbor UKPD "Ukrajina" izveli su "Zaporoški herc" u koreografiji Ivice Kševija. Djevojke folklorne sekcije izvele su ples "Vjenčić". Nakon smotre nastavljeno je druženje svih izvođača u domu DVD-a Buk.

-11. prosinca 2015. otvorena je tradicionalna izložba slika Književno-likovnog društva "Berislavić" u Radničkom domu u Slavanskom Brodu. U sklopu programa otvorenja izložbe nastupili su i pjesnici iz KLD "Berislavić" te članice starije folklorne sekcije UKPD "Ukrajina" iz Slavanskog Broda, koje su izvele ples "Vjenčić".

Jasna Bek

У Осієку перед Різдвом проведені гуртки креативного рукоділля

Члени Українського культурно-просвітнього товариства ім. Лесі Українки з Осієка кожного року перед різдвяними та новорічними святами організовують семінари та гуртки креативного рукоділля. Цього року в Осієку під керівництвом проф. Оксани Стурко проведені три семінари рукоділля перед святом святого Миколая, Різдом та Новим роком. Учасники навчилися виготовляти гарні вітальні листівки, новорічні кульки, прикрашати свічки. Виготовлені прикраси були представлені на маніфестації “На крилах пісень”, присвяченій українській письменниці Лесі Українці.

Такі заходи згуртовують членів товариства, виховують любов та пошану до народних традицій.

Оксана Мартинюк

Свято святого Миколая в Осієку

У Осієку в греко-католицькій церкві Христа Царя 6 грудня 2015 року було по-особливому урочисто. Після Служби Божої маленькі вірники згадали про глибоке релігійне коріння та особливості відзначення цього свята і самі розповіли, що святий Миколай - це реальна історична особа - візантійський єпископ, який прославився своєю любов'ю до дітей і допомогою бідним. Діти згадали і про свої добрі вчинки та заспівали Миколаю пісеньки і розповіли молитви та віршики. Традиційно, святий Миколай нагородив малят подарунками.

Оксана Мартинюк

Djecu u Kaniži posjetio sveti Nikola

U Kaniži u okrugu Ukrajinskog kulturno-prosvjetnog društva “Taras Ševčenko” 6. prosinca 2015. godine organiziran je i održan program u čast blagdana svetog Nikole. U kulturno-umjetničkom programu sudjelovali su najmlađi članovi udruge. Mali plesači predstavili su roditeljima i gostima ukrajinski narodni ples.

Nakon programa uslijedilo je darivanje djece koja redovito dolaze na probe folk-lora, sudjeluju u nastupima i djelatnosti udruge. Djeca su se radovala darovima, i bili su sretni zajedno sa sv. Nikolom i darovima. Na kraju slavlja svi su zajedno zahvalili sv. Nikoli za darove i ljubav te su izrazili iskrenu želju da dobri sveti Nikola dođe i sljedeće godine.

Mirjana Has

Učenci u Kaniži i Šumeću na nastavi ukrajinskog jezika veselo proslavili blagdan Svetog Nikole

● Učenci u područnoj školi Kaniža

Jedan od najljepših dječjih blagdana, sveti Nikola ostat će u lijepom sjećanju učenicima koji pohađaju nastavu ukrajinskog jezika. Darove je djeci omogućio predstavnik ukrajinske nacionalne manjine Brodsko-posavske županije g. Mihajlo Semenjuk.

Učenci mlađe grupe u Kaniži premili su i otpjevali prigodne pjesme za taj događaj. Učenci starije grupe napravili su i poklonili velike bijele pahuljice djeci mlađe grupe.

U Šumeću su učenici mlađe grupe iznenadili stariju grupu poklonima i pjesmom.

Učiteljica Oksana Martinjuk i učenici zahvaljuju se g. Mihajlu Semenjuku na slatkim darovima i lijepom raspoloženju.

Manda Has

Миколай, ти до нас завітай! У Вуковарі діти радісно зустріли святого Миколая

Для дітей свято Миколая - особливе, тому що він обов'язково дарує їм подарунки. Діти знаходять різні солодощі під подушкою або в чобітку. А для того, щоб отримати дарунок від Святого Миколая, необхідно бути слухняними та добре поводитися протягом усього року.

На це свято українці збиралися ввечері за столом, а потім гуляли селом з піснями та привітаннями. До свята пекли спеціальне печиво з медом, яке називалося "Миколайчики".

На жаль, у наші часи все змінилося, проте збереглася традиція дарувати дітям подарунки та готувати солодощі до свята Миколая.

Українці, які проживають в хорватському місті Вуковар, зберігають цю традицію і кожного року 6 грудня збираються великою дружньою родиною в приміщенні товариства, щоб відзначити це свято.

Цього року діти привітали святого Миколая українською колядкою "Ішов Миколай" та подарували йому віршики й пісні, які вивчали протягом року. З особливою радістю у святковій програмі прийняли участь першокласники Крістіна Юхас, Лана Божич, Анжела Сімеунович, які цього року почали вивчати українську мову в школі. А оскільки дійство відбувалося в товаристві ім. Івана Франка, малята для св. Миколая приготували казку відомого українського письменника - "Лисиця і журавель", яку з майстерністю представили.

Цей вечір був по-особливому теплим.

Свято Миколая - одне з найулюбленіших народних свят, до якого українці готувалися з особливою ретельністю та відзначали з розмахом, майже як Різдво. Це

свято пов'язано з постаттю Миколая Чудотворця, який за легендою був доброю людиною та допомагав бідним та знедоленим. Цього святого вшановують християни в усьому світі.

Діти раділи подарункам, батьки, бабусі та дідусі - своїм дітям. Усі були щасливі й дарували один одному посмішки, старалися робити добро, не чекаючи на

подяку.

А щоб свято пройшло велично і радісно, до його підготовки долучилися активісти українського товариства за

фінансової підтримки представника української національної меншини району Богдановці.

Тетяна Рамач

Sveti Nikola posjetio djecu u Lipovljanima

Nakon mnogo putovanja koje je obavio ovih dana, sveti Nikola je u sjedište Kulturno-prosvjetnog društva Ukrajinaca "Karpati" - Lipovljani stigao 10. prosinca 2015. godine. Razdragano su ga dočekala djeca, članovi plesne skupine i polaznici ukrajinskog jezika u Osnovnoj školi Josipa Kozarca u Lipovljanima, zajedno sa svojom učiteljicom ukrajinskog jezika i učiteljem plesa. Održanom probom plesa i kratkim kulturnim programom oduševili su svoje roditelje i ostale posjetitelje, a potom im je sveti Nikola poklonio prigodne darove koje je sa sobom ponio.

Usljedilo je zajedničko slikanje a zatim i slatka zakuska za izvođače programa i nagrađenu djecu.

Ivan Semenjuk

Святий Миколай на парафії Пресвятої Богородиці у Петрівцях

Шостого грудня - перше зимове свято, яке з особливим нетерпінням чекають діти, бо свято Миколая пов'язано з подарунками, гарним настроєм, піснями та іграми. Діти моляться до Святого Миколая, щоб він допоміг їм бути добрими та нагородив за добрі вчинки, тому готуються до цього свята заздалегідь.

Так у неділю, 6 грудня 2015 року, наприкінці Святої Літургії парох греко-католицької церкви Пресвятої Богородиці у Петрівцях о. Володимир Седлак запросив усіх парафіян та бажаючих гостей переглянути цікаву святкову програму, яку приготував

разом з дітьми, що відвідують уроки катехизису. А щоб святкове дійство було іще величнішим та радісним, до програми долучилися члени церковного комітету та вчителі української і русинської мови, які викладають материнську мову в школі у Петрівцях.

Після Літургії діти стали перед своїми батьками, вчителями та родиною і розповіли віршики, заспівали пісні, прочитали молитви, прославляючи доброго святого, який все своє життя присвятив справам милосердя - лікував хворих, опікувався сиротами, щиро молився і просив у Господа справедливості,

миру, добра, прощення і милосердя. А потім всі разом привітали іменинника і заспівали йому колядку "Яке щастя, який рай, йде до діток Миколай". А коли Святий Миколай почав роздавати подарунки, дитячій радості і задоволенню не було меж! У цей день всі були нагороджені. Малеча та школярі - подарунками від св. Миколая, а дорослі - добрим словом та посмішкою пароха. Парафіальна спільнота... Всі разом... Всі були щасливі - і ті, хто дарував, і ті хто отримував подарунки, адже робити добро, не чекаючи на подяку і славу - це найбільше щастя в житті людини.

Тетяна Рамач

Kateryna Bilokur, narodna umjetnica, predstavnik ukrainske naive

Pablo Picasso: "Njezini radovi su briljantni" (1954.)

Kateryna Bilokur (1900. - 1961.)

Kateryna Bilokur rođena je u selu Bohdanivka, nedaleko od grada Poltave u središnjoj Ukrajini. Poznata narodna umjetnica voljela je slikati prirodu, osobito cvijeće. Nakon 1940. godine njezini radovi postali su poznati u Ukrajini, a kasnije je velike simpatije stjecala i izvan Sovjetskog saveza. Otac Vasyly bio je poljoprivrednik, imao je velike posjede zemlje na kojima je mala Kateryna provodila vrijeme uživajući u raznolikom bilju i domaćim životinjama koje je obitelj posjedovala. Kao dijete nije se osobito zanimala za slikanje, a o umjetnosti je čitala tek u svojoj mladosti. Zbog siromaštva nije se mogla upisati u neku obrazovnu ustanovu, stoga je dane često provodila u prirodi, radivši u polju i vrtu zajedno sa svojom braćom Hryhorijem i Pavlom. S vremenom je navečer, nakon obavljenog posla u domaćinstvu, počela izrađivati umjetničke radove od prirodnih materijala te crtati. Sama je izrađivala kistove od repe, luka, bazge, raznih trava i ostalog materijala. Ponekad je uspijevala nabaviti uljane boje. Slikala je sve više, uglavnom cvijeće, a povremeno i pokoji portret. Njezin talent počeo je davati ozbiljne rezultate pa je počela razmišljati o profesionalnom bavljenju slikarstvom.

U svojim dvadesetim godinama Kateryna se dva puta pokušala upisati na Umjetnički fakultet u Myrhorodu, a kasnije i na Kyjivsko kazališno sveučilište. Iako je samostalno stekla mnoga znanja i vještine, naučila čitati već sa šest godina te bila sklona različitim granama umjetnosti, nije imala dokumente o završetku sedmogodišnje škole što je priječilo upis na jednu od visokih institucija. Iz tog razdoblja njene mladosti očuvani su portreti "Olgina sestra" (1928.) i portret pol-

joprivrednice "Tetjana Bahmač" (1932.). Nakon toga slika uglavnom cvijeće, sve bolje slaže boje na svojim slikama u jedan skladan integritet. U drugoj polovici 30-ih godina Kateryna postaje majstor tehnike slikarstva. Uz slikarstvo uspješno vodi dramske skupine u seoskom klubu, često nastupa na lokalnim pozornicama. Prva značajna umjetnička djela u tom razdoblju su "Breza" (1934.), "Cvijeće iza ograde" (1935.) i "Portret mojih nećakinja" (1939.). Uz potporu ugledne ukrajinske pjevačice Oksane Petrusenko, kojoj se Kateryna obratila pismom, djelatnici Poltavске kuće narodne umjetnosti postali su zainteresirani za njezine radove. Godine 1940. Katerynine slike su prvo izložene u Poltavi, a zatim i na Republikanskoj izložbi u Kyjivu. Godine 1941. veliki uspjeh je ostvarila održavši prvu samostalnu izložbu svojih radova u Poltavi. Nažalost, dosta njezinih dotadašnjih djela je izgubljeno u Moskvi tijekom Drugog svjetskog rata.

Nakon oslobođenja Ukrajine od nacističke vlasti, Bilokur stvara neke od svojih najboljih djela: "Cvijeće" (1945.), "Pozdrav žetvi" (1946.) i slavna slika "Carsko uho" (1949.). Godine 1949., primljena je u Uniju likovnih umjetnika Ukrajine, a 1951. nagrađena je Redom časti, stekavši pritom cijenjenu titulu "Poštovane umjetnice Ukrajine". Pedesete godine bile su najplodnije godine Kateryninog stvaralaštva. Sindikat umjetnika Ukrajine pomogao joj je da sudjeluje u brojnim izložbama. Tada njezino rodno selo Bohdanivku posjećuju brojni poznati predstavnici ukrajinske kulture. Bilokur se često susreće i razgovara s poznatim ukrajinskim piscima i umjetnicima, kao što su Pavlo Tyčyna, Mykola Bažan, Vasyly Kasijan, Anton Sereda, Matvij Doncov, Stepan Taranušenko, Stepan Kiričenko i drugim osobama. Nakon očeve smrti 1948., Kateryna je preuzela brigu o gospodarskom imanju i brigu o starijoj majci što joj je oduzelo dosta vremena, snage i zdravlja.

Godine 1954. na međunarodnoj izložbi u Parizu prikazane su Katerynine slike "Carsko uho", "Breza" i "Poljoprivredno polje" (1949.). Ocijenio ih je poznati umjetnik Pablo Picasso. Kad je svjetski poznati maestro vidio slike Kateryne Bilokur ljudi su komentirali kako je on dugo stajao pred njima, gotovo kao hipnotiziran. Picasso je Bilokur prozvao genijem, dodavši: "Da smo mi imali razinu te umjetnice svijet bismo prisilili da o tome govori". Godine 1956., Kateryna Bilokur nagrađena je prestižnom titulom "Narodne umjet-

Djelo Kateryne Bilokur Carsko uho 1949.

nice Ukrajine". Uskoro stvara prekrasne slike "Božuri" (1958.), "Buket cvijeća" (1959.), "Cvijeće i povrće" (1959.) i "Miran život" (1960.). Mnogi umjetnici kažu priroda je Bog, a Kateryna se s njom istinski povezala. Njezina djela odraz su te povezanosti i zbog toga imaju posebnu vrijednost. Posljednjih godina svoga života Kateryna je bila teško bolesna. Razbolila se od tada teškog života na selu, u uvjetima koji su održavali njezin umjetnički duh besprijekornim. Uz svakodnevne neprilike siromašnog seoskog čovjeka, teško ju je pogodila bolest njezine majke. Umjetnica je umrla u lipnju 1961., a 1977. godine u njezinom selu Bohdanivka otvoren je Memorijalni muzej Kateryna Bilokur na čijem joj je području podignut spomenik.

Kreativnost skromne umjetnice iz sela Bohdanivka danas se smatra jednim od najboljih postignuća ukrajinske kulture dvadesetog stoljeća. Kateryna Bilokur je postala predmet proučavanja i istraživanja povjesničara umjetnosti širom svijeta. U Povijesnom muzeju grada Jagotyňa (blizu njezina sela) postavljene su dva eksponata s njezinom ilustrativnom i grafičkom ostavštinom. U Državnom muzeju ukrajinske dekorativne narodne umjetnosti u Kyjivu postoji velika "Bilokurivska dvorana", u kojoj su sačuvana njezina najbolja djela. Skladateljica Lesja Dyčko kreirala je 1983. balet "Kateryna Bilokur", a postoji i drama istog imena (1980.). Snimljen je dokumentarni film "Čarobni svijet Bilokur" (1986.) i dva nastavka filma "Lotta" (1989.), kako se zvala jedna od njezinih prvih zbirki slika.

Sergej Burda

Hrvatske postrojbe u Prvom svjetskom ratu na ukrajinskim zemljama - Zakarpattju, Lemkivščyni, Volynji, Halyčyni i Bukovyni

Na kraju Velikog / Prvog /svjetskog rata - bilance mrtvih

16. nastavak

Točni podaci o broju mobiliziranih, poginulih i umrlih od ranjavanja i bolesti na ratištu i zarobljeništvu zaraćenih strana tijekom i na kraju Prvog svjetskog rata vjerojatno se nikada neće saznati, jer su se evidencije vodile različito ili nedostavno. Računa se da su zaraćene strane mobilizirale oko 60 milijuna vojnika i pratećih službi.

Od toga broja računa se da su prema pojedinoj zaraćenoj strani gubitci u mrtvima:

Rusija - 2.250.000 mrtvih,
Njemačka - 1.900.000
Austro-Ugarska - 1.400.000
Francuska - 1.350.000
Srbija - 800.000
Italija - 680.000
Engleska - 680.000
SAD - 5.000

Prema višestranim procjenama u Prvom svjetskom ratu zaraćene države izgubile su oko 9.000.000 vojnika i civila!

U austro-ugarskoj vojsci tijekom četverogodišnjeg rata najveći su ljudski gubitci bili prve godine ratovanja, kada je tijekom pet mjeseci 1914. godine poginulo 271.839 vojnika. U narednim mjesecima od početka 1915. godine i nadalje pa sve do konca rata 1918. taj broj je padao, ali se i dalje ginulo u velikom broju. Smatra se da je do kraja rata 519 365 vojnika. K tome se pribraja 500.000 koji su umrli u ruskom zarobljeništvu od ranjavanja, smrzavanja, bolesti ili gladi te 41.000 u vrijeme Oktobarske revolucije. I u austro-ugarskim bolnicama je umrlo oko 150.000 ranjenika.

Od mobiliziranih oko 1.000.000 vojno-sposobnih muškaraca s područja Kraljevine Hrvatske i Slavonije, Istre, Dalmacije i Bosne i Hercegovine (od toga broja oko 496.000 etničkih Hrvata)¹ s ratišta se nikada nije vratilo gotovo 180.000 vojnika.²

Od toga broja iz sastava redovne i domobranske vojske XIII /zagrebačkog/ korpusa /zboru/, kao i iz drugih korpusa daleko najveći dio hrvatskih vojnika izgubio je život na Istočnom ratištu.

Od Užočkog klanca iz smjera Zakarpattja, sjeveroistočno od Mukačeva, do izvorišta Dnjistra kod Sokolika i Starog Sambira pa do Drohobyča, od Gorlica do tvrđave Peremišlja /Przemysla/, u bitkama za Ljviv, Ravu Rusjku, Rivne

i druge bojišnice u Volynju, u borbama za ovladavanje Karpata od Maramures Sigeta i Kimpolunga uz gornji tok Tise i Čeremoša, uz rijeke Bystryciju Solotvynsku, Bystryciju Nadvirnjansku i Limnycju, uz obje strane rijeka Prut i Dnjister, gorovitim i ravničarskim prostorima Halyčyne /Galicije/ i Bukovyne, u hladnim i snjegovitim Karpatima, uz nabujale rijeke i močvarne doline, po blatnjavim putevima, u frontalnim i rovovskim sučeljavanjima, na ratnom prostoru od graničnih prostora današnje Poljske, Slovačke Mađarske na zapadu pa do sjevernih granica Rumunjske i Moldove /nekada Besarabije/ na jugu do krajnjih istočnih granica Ternopiljskog Podilja ratovali su Hrvati u sklopu austrougarskih armija tijekom sve četiri godine Prvog svjetskog rata. Sukobljavajući se s brojno nadmoćnijom ruskom vojskom u napredovanju i povlačenju, u nemogućim vremenskim zimskim uvjetima a najviše u pozicijskim rovovskim bitkama ginuli su na stotine i tisuće, poput svih drugih, i hrvatski vojnici, ostajući zauvijek blizu svojih bojišnica. A gdje su i kako pokapani? Na stotinama a možda i na preko tisuću lokacija širom Galicije /Halyčyne/, Bukovyne i Volynji, u zarobljeništvu u dubini Rusije, uz bolnice za ranjenike širom Ugarske i Austrije a jedan manji dio u domovini nalaze se pokopani Hrvati - vojnici Austro-Ugarske Monarhije.

Praktično, uz ratni put hrvatskih postrojbi na istočnom bojištu, nema seoskog ili gradskog groblja gdje u zasebnoj dijelu ili uz samu crkvu nisu pokopani hrvatski vojnici. Jednako je tako tijekom i pri kraju rata u gradovima gdje su se u njima ili oko njih vodile borbe bilo organizirano posebno vojno groblje, kako za austrougarske vojnike i časnike tako i za neprijateljske - ruske. Veliki broj vojnika, koji je stradao u zimskim uvjetima ili pri velikim navalnim prodorima, ostajao je dugo nepokopan, a kasnije su njihovi ostatci najčešće zakapani u masovne grobnice bez obilježja ili sa simboličnim informativnim obilježjem. Nakon dolaska Halyčyne, Volynji i Bukovyne pod vlast boljševičkog SSSR-a, mnoga vojna groblja i spomen-obilježja austrougarskih vojnika su uništena, poput jednog od najvećih vojnih groblja iz I. Svjetskog rata u Ljvivu, Ivano-Frankivsku, Stryju i drugdje. Neka su grobišta većeg ili manjeg obima premješšana "na bolje mjesto". Ipak, neka spomen obilježja ostala su sačuvana do

danas, kao što se prema raspoloživim podacima zna ili može pretpostavljati i mjesta grobišta i masovnih grobnica na kojima danas nema nikakvih obilježja.

Neka spomen obilježja poginulim hrvatskim vojnicima na području zapadne Ukrajine

- Dobrynivci, /Dobronoutz/, istočno od grada Černivci, Bukovyna.

● Spomenik poginulima 25. zagrebačke domobranske pješačke pukovnije, Dobrynivci, 1916.

● Spomenik poginulima 25. zagrebačke domobranske pješačke pukovnije, Dobrynivci, 2013. Ispred spomenika Boris Graljuk

U središtu sela, na nekada vojnom groblju zvanom od mještana "Horvackij cvyntar". Spomenik u obliku sarkofaga - sanduka sa stupićima na uglovima i ležećim - spavajućim lavom na gornjem dijelu. Kamen i beton.

Na frontalnoj strani tekst:

BOG I HRVATI
KR.UG. ZAGREB 25. DOM. PJ. P.
SLAVA IM
1915. – 1916.

U podnožju, u sredini:

Hrvatski grb u obliku savinutog štita s lovorovim grančicama i iza prekrizene bajunete.

● Detalj domobranske kape na podnožju spomenika hrvatskim domobranima, Hlybivka, 1917.

Spomenik je izradio opkopski narednik, kipar Ivan Drenski, uz pomoć opkopskog deseterika, klesara Dušana Kalafatića

Zagrebačka 25. domobranska pješačka pukovnija kao sastavnica jedne od četiriju hrvatskih domobranskih pukovnija 42. domobranske pješačke "vražije" divizije, bila je od ljeta 1915. godine u postavu istočno od ukrajinskog - bukovinskog sela Dobrynivci, čuvajući najistočnije granice A-U pokrajine Bukovine od stalnih ruskih napadaja.

Dana 17. svibnja 1916. g., u 8 sati pred večer spomenik je svečano otkrio potpukovnik Stjepan pl. Delić, zapovjednik 25. /zagrebačke/ domobr. pj. puk, u nazočnosti časnika, vojnika i mještana Dobrynivaca. U tadašnjem izvješću s otkrivanja spomenika priložene su 4 fotografije s prikazom spomenika i vj. groblja i dio govora potp. Delića: "Sastali smo se, da našim drugovima, junacima reknemo; sbogom ili do vidova! Oni su svoje najbolje dali - život za slavu pukovnije i roda svog hrvatskoga. Oni su za našu pukovninu vječna uspomena i nadam se, da će ih i rod u uspomeni vječnoj držati. Slava im!"³

Nepuni mjesec dana kasnije, pod silnim naletom brojčano premoćne ruske vojske u Brusilovljevoj ofenzivi u ljeto 1916, hrvatske postrojbe su pretrpjele najveće žrtve braneći Bukovinu, povlačeći se s preostacima vojske u podnožje Karpata južno od rijeke Prut i gornjeg toka Dnjistra.

Spomenik je ostao, i tijekom cijelog stoljeća mještani su ga održavali i u posebnim prigodama stavljali cvijeće.

- Hlybivka, /Hlybovka, Chlebowka/. Uz rijeku Bystrycu Solotvynsku, jugozapadno od Bohorodčana, Ivano-Frankivsk /izvorno; Stanislav, Stanislaviv/. Halyčyna /Galicija/.

Spomenik je u istočnom dijelu seoskog groblja, uz zapadnu stranu drvene grkokatoličke crkve sv. Myhajla arhandela, a u središtu frontalnog dijela vj. groblja.

Vertikalni pravokutni spomenik sa kružnim završetkom u obliku lovorova vijenca. Svijetli kamen.

Na tamnoj mramornoj ploči, učvršćenoj vijcima na obelisk, tekst:

SLAVA JUNACIMA
ZAGREBAČKE 25
I KARLOVAČKE 26
DOM. PJEŠ PUKOVNIJE
BOG I HRVATI
ZA KRALJA I DOMOVINU
1916. – 1917.

U podnožju reljefni prikaz domobranske kape s brojem 25.

Rješenje spomenika je djelo hrvatskih časnika a izrađen je u jednoj od majstorskih kamenoklesarskih radionica u slobodnom dijelu Halyčyne.

Ovaj spomenik je otkriven 8. travnja 1917. g. U izvješću s otkrića spomenika, zapisano je: "U spomen palih junaka uredila je zagrebačka 25. i karlovačka 26. domobranska pukovnija na sjevernom ratištu prekrasno groblje, kojem počivaju na polju slave poginuli hrabri hrvatski domobranci. Nedavno je otkriven i prekrasan spomenik za pale junake, i to u prisutnosti zapovjednika svih časnika te momčadi 25. i 26. pukovnije... Pod uzvišenim geslom počivaju Hrvati u tudjini vječni sanak!" Svečanosti otkrića spomenika uz hrvatske časnike i vojnike prisustvovao je veliki broj mještana Hlybivke, što se može vidjeti i na fotografijama.⁴

Ovdje su pokopana i po imenu evidentirana 42 vojnika. Od toga broja 37 je iz zagrebačke 25. i pet iz karlovačke 26.

domobranske pješačke pukovnije.⁵

Groblje i spomenik u Hlybivki je jedno od mnogih grobišta u porječju Bystrycije Solotvynske, Bystrycije Nadvyrnjanske i Limnyce, pritoke Dnjistra gdje su sahranjeni stotine i tisuće poginulih hrvatskih i drugih austrougarskih vojnika stradalih tijekom zimskih krvavih borbi od veljače do travnja 1915. i prilikom povlačenja iz Bukovine pred Brusilovljevom ofenzivom u ljeto 1916. g. Ovdje južno od Dolyne i Stanislaviva postrojbe XIII zagrebačkog korpusa su se zaustavile i boravile do lipnja 1916. kada su se ponovno, s velikim žrtvama potiskujući Ruse, vratili na granične postave u Bukovinu.

Nedaleko Hlybivke, nalazi se i lokacija opisana u noveli M. Krleža Bitka kod Bistrice Lesne.

U sljedećem broju: nastavak i kraj I dijela o Hrvatima na istočnom bojištu. U II dijelu: Ukrajinski Sičovi striljci i Ukrajinci u redovima suprotstavljene Austrougarske i ruske vojske u Prvom svjetskom ratu na ukrajinskom ozemlju.

Boris Graljuk

● Spomenik junacima zagrebačke 25. i karlovačke 26. domobranske pješačke pukovnije, Hlybivka, 1917.

¹ Dinko Čutura, Lovro Galić, Veliki rat, 56

² Isto. Jelena Borošak-Marijanović, Ratne žrtve i stradanja, U, Dadoh zlato za željezo, Zagreb, 2011, 31-32.

³ Spomenik palim junacima 25. domobr. puk. na sjevernom ratištu. Ilustrovani list, br. 23, str. 534.

⁴ Zadnje počivalište palih hrvatskih domobranaca, Ilustrovani list, br. 20. str. 424. Zagreb, 19. svibnja 1917.

⁵ Podatak od pukovnika HV Nikole Tominca.

XIV. Ukrajinska smotra dječjeg stvaralaštva u Slavonskom Brodu pod nazivom "Molitva za Ukrajinu"

Pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, u organizaciji Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske i Ukrajinskog kulturno prosvjetnog društva "Ukrajina" iz Slavenskog Broda, u Slavonskom Brodu je održana XIV. Ukrajinska smotra dječjeg stvaralaštva.

Smotra je održana 15. 11. 2015. godine u Svečanoj dvorani "Bukovlje". Ove godine, dječja manifestacija održana je s temom "Molitva za Ukrajinu".

Na početku svečanog programa djeću i njihove voditelje, te nazočne goste, riječima dobrodošlice pozdravili su župnik Župe Uzvišenja časnog Križa Slavonski Brod o. Aleksandar Hmilj, g. Nikola Zastrižni, predsjednik Ukrajinske zajednice Republike Hrvatske i g. Vlado Karešin, potpredsjednik Ukrajinske zajednice RH i predsjednik UKPD "Ukrajina" Slavonski Brod.

Nakon pozdravnih riječi, g. Vlado Karešin otvorio je likovnu izložbu dječjih radova, članova likovne sekcije UKPD "Ukrajina", u kojima prevladavaju elementi ukrajinskih motiva te dječje svakodnevice. Sukladno temi, manifestaciju su otvorili članovi skupine Sonečko UKPD "Ivan Franko" iz Vukovara, pjesmom "Molitva za Ukrajinu."

Prekrasne koreografije i tradicijske dječje igre pokazali su najmlađi, veseli i razigrani članovi sljedećih društava: UKPD "Ukrajina" Slavonski Brod; KUD "Slavonija" iz Jakšića; UKPD "Lesja Ukrajinka" – Osijek; Mađarsko kulturno umjetničko društvo "Petőfi Sándor" iz Laslova; UKPD "Ivan Franko" iz Vukovara; dječja skupina Ukrajinskog udruženja "Kozak" – Prijedor (BiH); dječja baletna skupina "Brodski leptirići" – Slavonski Brod; KPD "Andrij Pelih" – Šumeće; folklorna dječja skupina "Korijeni

pustare" – Antunovac; UKPD "Taras Ševčenko" – Prnjavor (BiH); dječja skupina Matice Slovačke "Kukučin Kuntarić" – Jakšić, te UKPD "Taras Ševčenko" – Kaniža.

Voditelj programa bio je g. Ivica Kševi, koreograf i voditelj folklorne sekcije Društva "Ukrajina" iz Slavenskog Broda. Svečana dvorana "Bukovlje" odzvanjala je veselim dječjim glasovima i pjesmama, a najmlađi učesnici izazvali su svojim nastupima buran pljesak i odobravanje brojne publike. Sudionici manifestacije sudjelovali su u zajedničkom fotografiranju.

Nakon uspješnog programa uslijedio je domjenak, a zatim i veselo druženje.

Članovi UKPD "Ukrajina" još jednom su se iskazali u dobroj organizaciji Smotre, izražavajući tako svoju želju da mladi naraštaji nastave čuvati i njegovati ukrajinsku tradiciju i kulturu.

Jasna Bek

